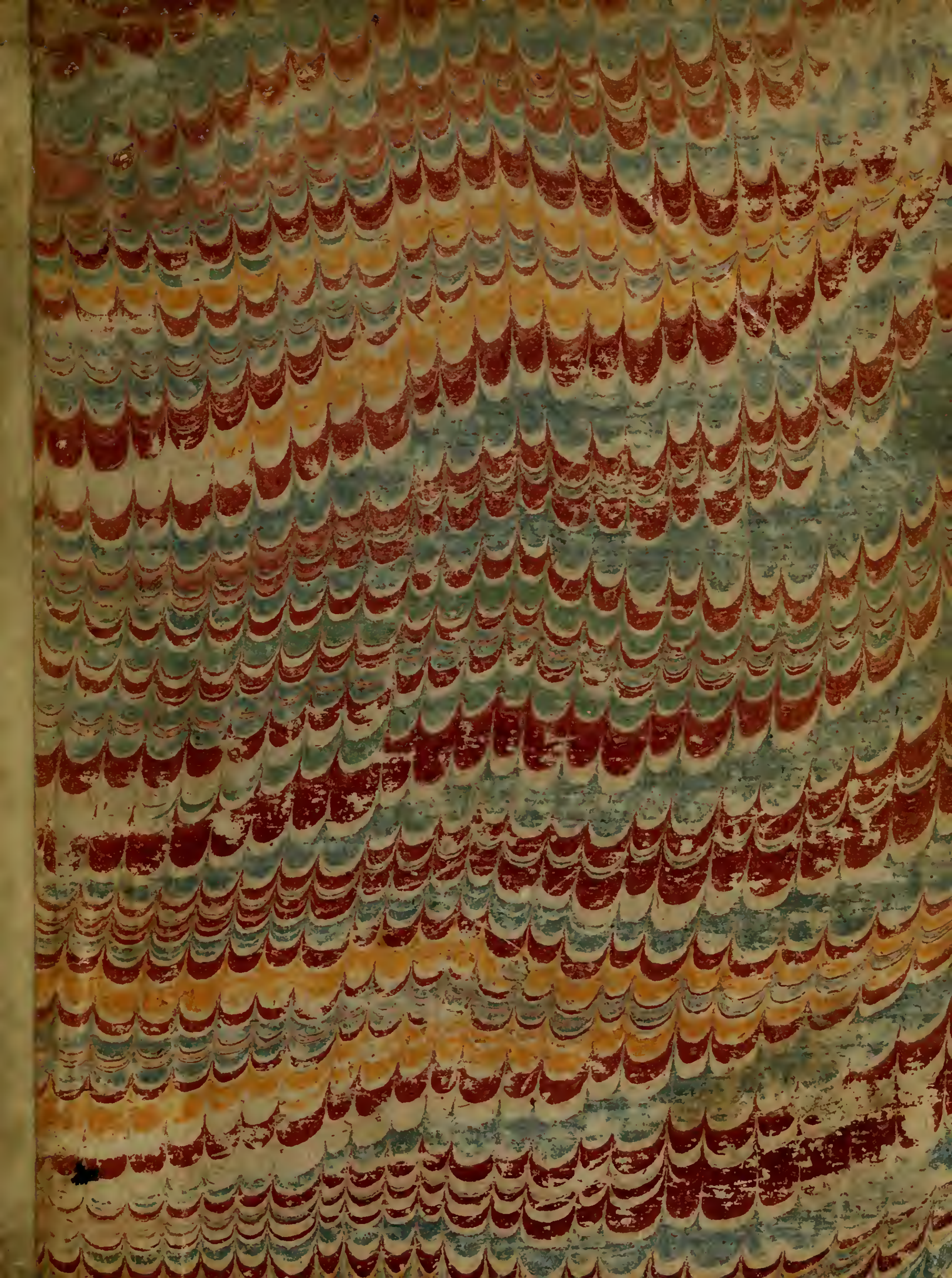

222. Het swart Toneel-Gordyn, opgeschoven voor de Heeren Gebroederen Cornelis en Johan de Witt. Anno 1676.

HET SWART
TONEEL-GORDYN,

Opgeschoven voor de Heeren Gebroederen

CORNELIS } DE WITT,
en
JOHAN }

ANNO cIↄ Iↄ c LXXVI.

*Præ*CL*aro* gaVDent PerſVsI ſangVIne FratrVM.

Virgil.

KORTE BESCHRYVINGE

van 't

LEVEN EN OMBRENGEN

der E. E. Heeren Gebroederen

CORNELIS en JOAN de WIT.

HOe weynich men ſich op de onſekere goederen des geluks betrouwen mach, kan ons, voorby gaande veele oude Geheugboeken, volſlagen tonen het voorbeeld van de wakkere Mannen de Heeren CORNELIS en JOHAN de WITT, loffelijker gedachtenis, welke tot de hooghſte ampten van eeren opgeklommen, tot de laagſte verachting gevallen zijn. Haar jeugt, jongelingſchap en mannelijke dagen hebben aen de werelt blijken van verſtant en dapperheit gegeven, dit getuygen ſelf hare grootſte vyanden: doch om U E. een kleyne ſchets van die volmaakte beelden te geven, kan ik van haar zeggen, dat zy waren Heeren, geboren uyt goede en deftige geſlachten, zijnde hun Vader heer *Iacob de Witt*, een der beruchtſte Burgermeeſteren van Dordrecht: de Moeder vande *Corputten*, een beſaemt Brabants geſlagt: wat hare lichamen belangt, die waren ſcheutig, ruſtig, en welgemaakt; haar gemoederen eenparich van beweging, oprecht, en goet. haar iveringe in letteren en hoge wetenſchappen hebben wy in de minſte van hare geſchriften ſien uytblinken, hare huwlijken zijn niet min gezegent, zijnde heer CORNELIS de WIT gehuwt aen d'E: *Maria van Berkel*, en JOAN de WIT aen Vrouw *Bikker*. Hoe hoog heer CORNELIS de WIT, en zijn daden geacht zijn geworden, ſal men om kort te gaan, dat wy in deſe behertigen, nergens beter kunnen zien als in de uyttrekſels van de voornemens der Ed: Gerechten der Stad Dordrecht, die roemde dat ſy de eer hadden van uyt hare ſtad, tot dienſt van het gemene beſt, gelevert te hebben CORNELIS de WIT; waerdich de naem van haren Borgermeeſter *Ruwaart van Putten*, Ballieu, &c.

Om niet alle, maar een van ſijne daden ter zee uytgevoert, ick ſwijge ſijne vlijt te lande getoont in den Biſſchopſen oorlog ontrent den

Yssel, op te halen; hoort wat deselve Ed. Heeren getuygen van de tocht op Chattam en Chyrenesse.

Copie. *Extract uyt de Resolutien van mijn Ed. Heeren van den Gerechte der stad Dordrecht.*

Mijn Ed: Heeren van den Gerechte der Stad Dordrecht, op de propositie van de Heer Hugo Repelaar, Borgemeester van 's Heeren wegen, ende by absentie van den Heere CORNELIS de WIT, *waarnemende het Borgemeesterschap van de Gemeente; met aandacht hebbende overwogen, dat de heerlijcke Victorie den 20, 21, 22 ende 23. der voorleden maand Iuny, onder Gods genadigen Zegen, op het Rijk, ende de capitaalste schepen van Engeland bevochten, specialijk door de wysheyd, voorzichtigheyd, ende couragieuse conduite van den voornoemden Heer* CORNELIS de WIT, *onzen Regerenden Borgemeester, als haar Ho: Mog: Gedeputeerde ende Gevolmagtigde over het employ van 's Lands Vlote, is verkregen; ende dat behalven de advantages, die zoodanigen ongemeene overwinninge in zich zelfs behelst, niet alleen daar door oogenschijnlijk het werk van de Vrede met Engeland tot die maturiteyt is gebracht dat men de finale conclusie van dien dagelijks te gemoet ziet, maar ook albereyds ten zelven opzichte van andere Koningen ende Potentaten goede ende heylzame Tractaten zijn geobtineert, ende noch andere voordeelen meer staan te verwachten, is by haar Ed: Achtb: met eenparige stemmen goed gevonden, ende verstaan, Dat, tot betuyginge van de estime, die de zelve voor de voorsz. heroique daden hebben, en tot gedachtenisse van dien voortreffelijken zegen, door den voorn: haren Borgemeester onder Gods genadige bestieringe bevochten, ten spoedigsten een Tafereel zal werden geschildert, ende in de groote Zale opgehangen, behelzende het Conterfeytsel van den Heer* DE WIT, *mitsgaders de Attacque op het fort van Cheyrnesse, ende veroveringe van't zelve, het veroveren, ruineren, ende verbranden van de Schepen omtrent Chattam, ende op de Riviere van Rochester, met den gevolge, ende aankleve van dien; In voege als het zelve op het cierlijkste ende bequaamste sal konnen werden geordonneert, met een kort ende bondige Inscriptie, ofte Vers, ter materie dienende: Ende zijn tot uytvoeringe van't gene voorsz. is, verzocht ende gecommitteert, gelijk verzocht ende gecommitteert werden mits dezen de Heeren Hugo Repelaar Borgemeester van 's Heeren wegen voornoemt, Mr. Roelant de Carpentier, Samuel Trip, Mr Geerard Brandwijk, ende Iohan de Valè, Schepenen. Actum den xxx July 1667.*

Accordeert met de voorsz Resolutie
[ende was onderteekent]

HALLINCG.

Ex-

Extract uyt de Resolutien van mijn Ed: Heeren van den Gerechte der stad Dordrecht.

De Heer Borgemeester heeft ter Vergaderinge van het Gerechte geexhibeert ende doen lezen het gene in de Latijnsche Tale hier naar van woorde tot woorde geinsereert staat; wezende een Inscriptie van het Tafereel, het welke by Resolutie van den Gerechte is gedaan maken, ende in de Camere van Iustitie op een honorable plaatse doen inschikken, ter eeuwiger gedachtenisse van Heer CORNELIS de WIT, *Ruwart van Putten, Oud-Borgemeester dezer Stad Dordrecht, ende jegenwoordig in 't Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden van de Ed: Groot Mog: Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, waarinne zijn Ed. naar 't leven door het pinceel konstelijk afgemaalt is, met eenige figuren, ende afbeeldingen, der heerlijcke ende Heroïque daden, die ten tijde, ende als wanneer dezelve de Functie van Borgemeester mitsgaders andere waardige bedieningen ende zaken van zijne familie, ten dienste van het lieve Vaderland, als een getrouw Patriot, geschort ende verlaten heeft, door des zelfs wijs beleyd, ende mannelijke dapperheyd, als Gevolmachtigde over de geheele 's Lands Zeemacht, in een Expeditie boven het begrip der menschen, onder Godes genadigen zegen, op de Rivieren van het Koninghrijk van Groot-Brittanjen, ende aldaar te Lande, by hem tot acceleratie van de heylzame Vrede, met het gezeyde Koninghrijk uytgewerkt is.*

ÆTERNITATI SACRUM

Dº. CORNELIO DE WITT, Urbis hujus Consuli, qui difficillimis Reip. temporibus oblatum sibi a Celsiss: fœder. Belgij Ordinibus Maritimæ Classis regimen ingenito animi vigore suscepit, & tam felici rerum successu omnium superavit vota, ut expugnatis Britannico in littore Hostium munimentis, perruptisque medio in flumine claustris, in ipsis Regni visceribus validissimas eorum naves ferro & igne vastaverit, & Prætoriarum Maximam, aliasque ibidem expugnatas in triumphum abduxerit, ac deinde ostia THAMESIS *obsidendo, Britanniæ littora undique infestando, Anglisque inaccessum, Batavis liberum reddendo Mare, ad honestam utrimque Pacem maximum attulerit momentum,*

tum,

tum, Tabulam hanc, omnia fere ad vivum exprimentem, ut in omne ævum tanti Civis, & tam heroicæ expeditionis præsens semper sit memoria, posuere Reip. Dordracenæ Consul & Senatus.

Gesta hæc sunt Anno reparatæ Salutis 1667.

Dat is:

TER EEUWIGER GEDACHTENIS,

Hebben aan Heer CORNELIS de WIT, dezer Stede Borgermeester, welcke in de beswarelijkste tijden van dit gemeene-best met een ingeboren moet het gebiedt over de zeemacht, hem by de Groot-moogende Staten van Hollandopgedragen, heeft aangevaart, en verre boven alle hoop, en met so geluckigen uytslag van saken heeft volvoert; so dat hy op de stranden van Brittanjen overwonnen hebbende de sterkten der vyanden, en in't midden van de Rivier door ketenen heen gebroken zijnde, in't hert van 't Rijk, hare swaarste Schepen met vuur en staal heeft vernielt, het grootste Admiraals Schip en andere aldaar verovert en wechgevoert; en naderhand de monden van de *Theems* besettende, de Engelsche stranden alom ontrustende, en voor Engeland de Zee sluytende, voor Hollant deselve openende; het grootste hulp-middel tot een wederzijdse eerlijcke Vrede bygebracht, dit Tafereel, alles byna nae 't leven uytbeeldende, op dat in alle eeuwen een altijttegenwoordige geheugenis van so groot een Burger, en so helthaftigen uytvoering zy, opgerecht, Burgermeesteren en Raden van Dordrecht.

Dese dingen sijn geschiet in't jaar van de herstelde welstant 1667.

Waar op, zoo ten respecte vande voorsz. Inscriptie zelfs, als ten opzichte van de plaats waarmen deselve setten zal, gedelibereert zijnde, is goet gevonden en verstaan, gelijk

gelijk goetgevonden en verstaan wert by desen, dat de selve met vergulde letteren zal werden geplaast in't midden vande onderlijst van 't voorn. Tafereel ter eeuwige gedachtenis als vooren. Actum 3. Iuny, 1670.

Den 5 Iuny 1670. is de voorenstaande Resolutie van den 3. der selver Maand geresumeert, en naar voorgaande deliberatie gehouden voor gearresteert. Accordeert met de voorsz. Resolutie.

[ende was getekent]

I. HALLINCG.

Dus blonk wel eer de naam van Heer CORNELIS de WIT in gulde letteren: ik swijg sijn verdere daden en verdiensten, om dat dit eenige genoeg is om te toonen tot wat hoogheit hy in eere is opgeklommen.

Hoe hem heer JOAN de WIT, een weinig minder van jaren, anders in alles gelijk, is nagevolgt, of liever heeft vergeselschapt, zal de Regeeringe van Dordrecht, en de Groot-moogende Heeren Staten van Hollant, wiens loon-treckenden Raatsheer hy in't 22 jaar sijns ouderdoms geworden is, best kunnen getuigen. wat goede uitslagen sijne voorslagen gehadt hebben, zal de nakomeling zien aan getimmerde Scheeps-vloten, krijgstuig-huizen, en aanwijsinge van afgeleyde penningen: zijnde Hollant ten tijde van sijnen dienst, door Godts zegen, het Compas daar elck streeck na stelde, het hoogh-gezegende landschap daar elck zich over verwonderde. Sijn leven in gevaar stellen, was hem een haast-toegestemde zaak, als het maar ten algemeenen welstant mocht van nooden zijn. Dit getuygen sijne gevaarlijcke zee-tochten, waar in hy tooude zo wel een Zee-man te zijn, als in der Staten kamer een goet Rechtsgeleerde en Staatkundige. Sy waren mannen wien de welvaart van Hollant diep ter herten ging: en om noch een woort te zeggen, nadien ik doch voor heb eene naukeurige beschrijving van haar loffelijck leven in't kort te doen, zo waren sy Heeren die te veel op het gemeene best ziende, haar eygen belang (indien men zo schrijven mach) verwaarloosden: en indien de Nijdt haar iets wil te laste leggen, het zal dit eenige maar konnen zijn. Dus rezen, en dus stonden sy, hoe sy gevallen zijn, kan ick niet zonder ontroering schrijven, en gy, hoop ick, on-eenzijdige Lezer, nazien.

't Verval der Nederlandsche zaken, zedert de opkomst der France en Engelsche oorlog, ontrusteden zeer de gemoederen der inwoonderen:

en gelijk de Onwetenheit den ſteen en niet den werper aanvalt; zo ging het veele onvredige ook. Gelderlant, Over-Yſſel, en Uytrecht op het onvoorzienſte van France krijghsmacht overſtroomt, ſchenen als in een ſpiegel het naderende ongeval van de noch overige Provincien te vertoonen. De vrees dan van deze bitterheit te zullen moeten ſmaken, deed'er veele de ſchult op deze, andere op die Hoofden en Bevelhebberen werpen; doch meeſt ſtonden ten doel der laſter-monden de Heeren DE WITTEN. Van deze heete elk eene de Jonas, om wien Godt het onweer ontſteecken had, en tot noch toe niet geliefde te ſtillen. het regende ſchand- en ſchimp-ſchriften. dan 't bleef by woorden niet. de heer JOAN de WIT wiert op den 20. Juny, 1672. 's nachts ontrent ten 11. uren, komende uyt den Raadt, vergeſelſchapt met een knecht die een toorts voor hem droeg, in 's Gravenhage, een weinig door de Gevangen-poort, van vier perſoonen feytelick aangetaſt, welcke hem op verſcheyde plaatzen ſwaarlik quetſten, latende hem voor doot leggen: waar van de eene, *Iacob vander Graaf*, gekregen en onthalſt is geworden.

De heer *Ioan de Wit* dan, aanziende alle deze moeyelicke bejegeningen, leide ſijn Ampt neder, en nam, met toeſtant der Regeeringe, plaats in het hof van Juſtitie. Doch deze ſijne zorg, noch inſchicking vermochten zoo veel by de razende gemeente, dat dit haar eenighzins te vreden ſtelden: ja het gaf ſtof aan de quaat-aardige om hem te laſteren. Zo veel vermach de onwetende opgenomene haat tegen die waar van ſy niet weten als dat ſy hem haten; kunnende geen reden van haare haat, als deze kinderachtige geven, dat ſy hem haten.

Voorts wiert op den 24. Julii, 1672. de heer CORNELIS de WIT uyt Dordrecht op de Caſtelenie in 's Gravenhage gevangen gebracht, beſchuldigt werdende door eenen *Tichelaar*, een Genees-meeſter, zijnde wel eer tot Geervliet, 't welk onder de heerlikheit van Putten te rechte komt, in hechtenis geweeſt; welcke den heer Ruwaard beſchuldigde, dat hy hem een ſomme gelts zoude aangeboden hebben, om ſijn Hoogheit den Heere *Prince van Oranje* om het leven te brengen. Na eenigh onderzoek hier op by de heeren Rechteren gedaan, en verzekert van het quade gerucht van den voornoemden Tichelaar, wiert dezelve in verſekeringe genomen, en te gelijk ook den heere Ruwaard op de Voorpoorte een plaats van nauwer bewaringe gebragt: welcke Poort door twee burgers, uyt het rot dat de wacht had, van dag tot dag is bewaart geworden.

Na

Na dat dan de heer Ruwaard van Putten verscheide malen gepijnight en gehoort was geweest, niets van het schelmstuk, hem te laste geleyt, bekent hebbende, is sijn Ed den 19. Augusti gevonnist geworden van sijne Ampten afgezet, en uyt Hollant en Westvrieslant gebannen: in welck vonnis de werelt weinig smaak heeft konnen krijgen. De woedende gemeente begon dan den 20 Augusti geweldig t'samen te rotten; en 't en gebrak aan muitijnen en belhamels niet, welcke nevens den voorgenoemden Tichelaar, die over al riep, datmen wel zien kon dat hy de waarheit had gezeit, nadien hy in vrydom gestelt, en den heer Ruwaard gevangen en (zo hy zeide) flaeuwelijk gevonnist was, den geheelen Haag gaande maakte.

Onderwijlen quam de heer Johan de Wit met een karos, om sijn heer Broeder, na dat hy verscheide malen in aller haast ontboden was geweest, te spreken: welcke nauliks boven was, of men riep, dat de Verraders nu den dans niet ontkomen zouden. Doch vreezende dat haar zeggen op eenige wijs, 't zy door de vlucht of anderzins, mocht logenachtigh gemaakt werden, quamen eenige Amptenaars en eenige Schutters boven, alwaar sy den heere *Ruwaard* in sijne Japanse rok te bedde, en sijn heer Broeder op een stoel zittende vonden; welcke laatste vraagde, wat hun begeeren was: en na eenige zedige bedenckingen ontrent de zaak van sijn heer Broeder, stelde hy haar voor, (gelijk ook de Heeren van 's Gravenhage dien zelven dag deden) dat sy zo lange in bewaringe der burgeren wilde blijven tot dat haar schult of onschult zoude gebleken zijn: Doch dit wiert wel van sommige aangenomen, maar van andere, die ander opset hadden, verworpen, roepende dat de schelmen voort moesten, die Godt haar zo wonderlik in handen gegeven hadde. Het geselschap 't welk boven was, at met haar het middag-maal; na het zelve, begon het volk op de deur met stenen te werpen, en de burgers, staande in twee rijen, van 't Hof tot de Gevangenpoort, geweldig te mompelen, en begaven zich veele op de naastgelegene daken, om acht te slaan dat deze Heeren haar klaauwen doch niet en ontquamen.

De Heeren van het Hof, begrijpende het gevaar 't welk inzonderheit den heer Ruwaard van het onzinnige volk te vreezen stondt, gaven last aan de heer Procureur Generaal, aan sijn Ed. voor te houden, of hy goet konde vinden van dien dag noch op de Poort te blijven, en des avonts af te gaan, wanneer gemeent wiert dat d'oploopentheit van 't volk sou gestilt zijn: ook wiert hem belast aan de heer Joan de Wit te zeggen, dat sijn

Ed. vryheit had van uyt te gaan als het hem geliefde. Voorts wierden uit last van de heeren Gecommitteerde Raden de drie compagnien ruyters binnen 's Gravenhage guarnisoen houdende, in de wapenen gebracht, en aan dezelve gegeven een onbepaalde ordre, van de twee heeren de Wit tegens allen overlast te beschermen. Tot het zelve oogwit quamen mede de verdere compagnien Burgers in't geweer.

Middelerwijle het gerucht en gewelt toe- in plaatze van af-nemende, begonden eenige na middelen om te zien om de deur open te krijgen, en wierden eenige musquetten op dezelve geloſt. Voorts wiert'er een vals gerucht geſtrooit, dat eenige duizent boeren in aantocht waren om den Haag te plonderen: waar op de twee compagnien ruyters na de Scheveringze brug trocken, en de derde, ſtaande op het Buyten-hof, bleef, zonder van post te veranderen, aldaar ſtaan.

De heeren de Witten dan van deze hulp berooft, en het volk door het vertrek gemoedigt, begon men hant aan werk tot de moort te ſlaan. Na eenig woeden op de deur, bleef dezelve echter met een dicken yzeren bout geſloten, dies haalde een der hooftbelhamels op 't Leydſe wagenveer een moker, en al wat hen ſtutte om verr' en aan ſtucken geſlagen hebbende, quamen ſy tot aan de kamer daar de heeren Gebroederen zaten, welcke, na dat op dezelve eenige ſcheuten gedaan waren, van binnen wierd geopent, en vraagde heer Jan de Wit aan een der burgers die binnen trad, wat ſy met haar voor hadden; welcke antwoorde, dat ſy maar af komen zouden, en dat ſy het alsdan wel zouden zien: helpende den heer Ruwaard van 't bedt, en zelfs ſijne kleederen aantrecken; doch zo verbaaſt en voorbarig, dat hy hem dwong af te gaan, hebbende maar eene bovenkous aan. In het afgaan van de trappen, wierd heer Joan de Wit in ſijn hals gewondt: buyten gekomen zijnde, meende heer Joan achter, en niet tuſſchen de gewapende burgers heen te gaan, maar wierd van eenige aangegrepen. Eene daar ontrent meynende te ſchieten, weygerde het roer, weshalven hy het zelve her-om vattende, hem met de kolf ter zijden aan 't hooft trefte, dat hy ne'er ſtorte; doch weder opgeſtaan zijnde, en iets willende ſpreken, wiert hem een ſwaren ſlag op't hooft gebracht, welcke hem deed neder-zijgen, windende ſich in ſijn fluweele mantel, toonde hy ſijn ziele Godt, en de Ondankbaarheyt ſijn lichaam te willen geven. Voorts wiert hy, van een die de voet hem op den hals zette, met een ſak-piſtool door 't hooft geſchoten, met dit byzeggen, *Daar leyt de Lantverrader.*

Een

Een weynig van daar wiert met de Heer *Cornelis de Wit* by na op de selve wijse gehandelt: welcke van voren in sijn rok gegrepen, nedergerukt, en met verscheyde schoten gedoodt wiert. Men sprong en danste op de lichamen: men scheurde de kleederen zoo verr' van haar, dat de Eerbaarheit sich toen volmondig zag in't aanschijn spuwen: voorts wierden sy met lonten aan de beenen gebonden; en gesleept na de Gerichtplaats: onder welk slepen den heer Ruwaard het hooft noch somtijts oplichte. Met spietsen dan opgelicht zijnde, wierden sy met de voeten om hoog aan de Wip vast gemaakt, d'eene een weynig hooger als den ander. Elk liep af en aan, en scheeurde, sneedt en beet haar eenig lit van 't lichaem, tot dat sy eyndelik naakt en opgespart hangende, een grouwelik schouspel voor d'oogen der menschen wierden.

De stucken van haar kleederen, haar leden, en wat iets van haar was, wiert verkocht, bespot, bespogen, ja van sommige met hare tanden doorbeten. Des nachts ontrent een ure wierden de rompen afgehaalt, en ten huyse van heer Joan de Wit gebracht, zijnde so afgrijselijk mishandelt; dat de een uyt d'andere niet zou te kennen geweest zijn, 't en zy de versche lit-teeckenen in het lijk van heer Joan een kenlijk onderscheit hadden gemaakt. Dese met seer geringe toestel ter aarde geschikt zijnde, wierden, na eenige dagen, hun wapenen in de Nieuwe kerk, ontrent hare graven opgehangen, doch wierden van het volk daar weder afgehaalt en in stucken gesmeten, willende niet het minste teecken van waardigheyt ontrent haar verdragen, volgens het spreekwoort,

Instant morientibus ursi.

Dat is:

Een beer kan nae 't ontzielen
De lijcken noch vernielen.

Dus dan, On-eenzijdige Leser, zijn gevallen die eertijts hoog in achting staande Mannen. Dus is d'eer naam die Hollant altijt van sachtsinnig had, in hunne moort, on-afwisselijk bevlekt. Een schandaal dat lang den in- en uyt-landschen Geschiedenis schrijvers zal gedencken: En hoe, dat laat ik aan iders oordeel daar maar de minste vonk van deugt en sachtsinnigheyt in uytblinckt. Naburen walgen van 't verhaal. Vreemden gruwen van zo ongebonden schennis. Kortom; vrienden en vyanden van ons Gemeene-best krijten met recht, dit stuk voor het gruwelijkste uyt, dat oyt in Nederlant, en mogelijk in de heele werelt, gesien is.

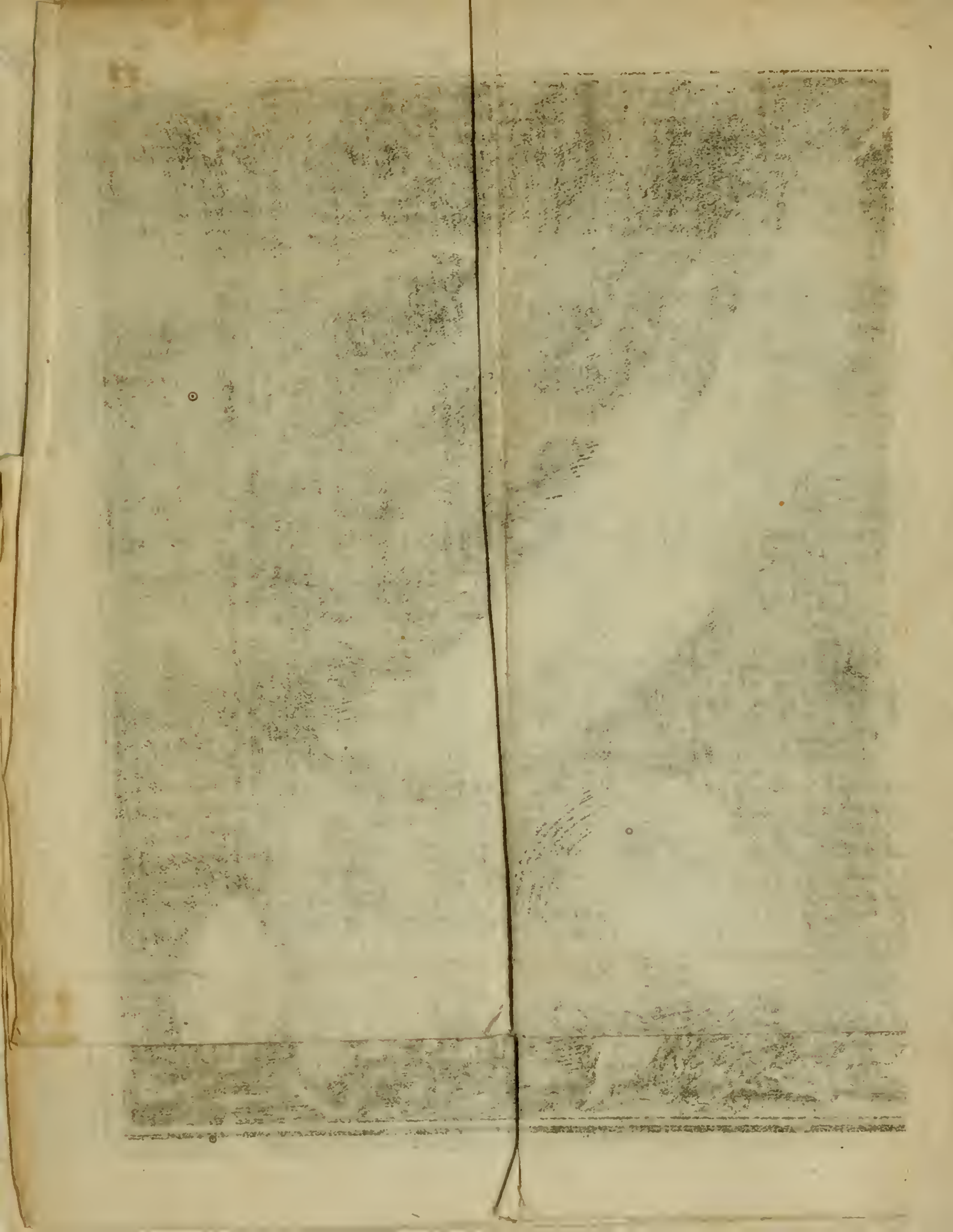
 Den

Den Heer Baronnet *William Tempel* ſchreef (in ſijn *Aenmerckingen*) ten ſchande van Hollandt, kort na dezer Heeren doot, deze aanmerckenswaardige getuygenis over den vermoorden Raadt-Penſionaris:

Ik kan niet zeggen van't gene den Nederlanders doorgaans wegen hare wreetheyd wort te laste geleyt, ... en't geen wy zo onlangs hebben gezien van haer verwoede moordt van haren Raed Penſionaris de Wit; *een Perſoon die een ander lot had verdient, en een beter vergelding van ſijn landt, na dat hy achtien jaeren in haer dienſt had beſteedt, ſonder eenige ſorge voor ſijn onderhoud of gemack, en weynigh voor ſijn fortuyn; een man van een onvermoeyde naerſtigheyt, onbuygſame ſtantvaſtigheyt, van een geſondt, ſuyver en diep verſtandt, en van een onbeſmette oprechtigheyt; ſoo dat, indien hy oyt verblindt is geweeſt, 't was uyt een paſſie tot het gene hy oordeelde te ſtrecken tot beſten en intereſt van ſijn Staet. Dit getuygenis komt hem gerechtelijck toe van alle die met hem te doen hadden; en wordt te vrywilliger betaelt nademael datter alſo weynig intereſt of belang in ſteeken kan om te vleyen, als eere in d'afgeſtorvene te laſteren.*

Doch om U E. niet langer te beroven van het gene in deſen ons voornaamſte oogmerk geweeſt is, namelik U E. te doen hebben eene Verſameling van Verſſen, by verſcheyde Dichters, ter gedachtenis vande Heeren CORNELIS en JOAN de WITT gemaakt: zo gelieve u beſcheydenheit my ten goede te houden, dat ik niet nau-keurig, maar ſpaarzaam haar Leven en Bedrijf in deze Voor-reden heb uytgezet; zo om reden hier voren gemelt, als ook, om dat het volgende U E. ten dezen opzicht zal voldoen.

SPIE-

VONDELS
PALAMEDES
of
Vermoorde
Op en Ondergang der Grooten

SPIEGEL VAN Ondankbaarheit en Wreetheit,

Vertoont in de

Mishandeling van de Heeren Gebroederen

DE WITTEN,

In den Hage den 20. Augusti, 1672.

Op't beschuldigen vanden Heer Ruard *door de Barbier.*

Manhaften Held! die vast uw glori zaagt vergrooten,
Door 't overwinnen van twee Koninglijke Vlooten;
De Nijd niet magtig te beknabbelen uw eer.
Verwekteen Leugen-geest, en stort u zoo ter neêr.

Op't vangen vanden Heere Ruard.

Een zegewagen past uw dapp're Heldedaden:
D'ondankbaarheid derft u met boeijens overladen.
De Godsvrucht staat verbaast, en roept met diep gezugt:
Die voor de vryheid vocht, mist un de vrye lucht.

Op zijn pijnigen.

't Zijn tijden van Tibeer; aanbrengers krijgen gaven:
's Lands Vaders pijnigt men als d'alderminste Slaven,
Daar schijn van schuld ontbreekt. De wet wort niet gehoort.
De naam van Vryheid blijft, en Vryheid selfs is voort.

Op't betuigen zijner onschuld onder't pijnigen.

De koorde rekt uw Lijf, de pijnschroef prangt uw schenen.
Elk lid gevoelt zijn wee! nog midden in uw stenen
Betuigd gy uw onschuld, uw Regtren self bekend:
Ia daagd hen voor Gods troon, die't schil regtvaardig end.

Op zijn Vonnis.

Betichting noch te schuld vermeld' uw vonnis; echter
Verklaard uw gansch bevreesde en ongenegen rechter
Vervallen van uw ampt, gebannen uyt het landt.
Zoo helpt men, of door vrees, of nijd, de deugd van kant.

Op't ontbieden vanden Raadpensionaris op de Poort.

Ach! verreziende Heer, ontwijk de valsche lagen.
M'ontbied u tot de moord. Denk om voorleden dagen.
Het is de zelve plaats. Gewis gy werd verraân.
Gy treed het pad des doods. Men kan't niet weder gaen.

Op't

Op 't uytgaan na de Gevangen Poort om zijn Heer Broeder af te haalen.

Gy vreesd dan geen gevaar: de Broederliefd drijft boven;
De liefde denkt geen quaad, zy doet het best gelooven.
En schoon sy niet is blind, haar kragt ontsiet geen nood.
De trouwe liefde doet u lopen in de dood.

Op 't opschieten en opbreken vande Gevangen poort.

De Bussen geven rook, vuir, kogels, zonder missen.
Wat rijster uyt dien rook een wolck van duisternisse!
Koevoeten, mokers, roers slaan 's kerkers deur om veer.
Met 't vallen van die deur, 's Lands hoogheid valt ter neer.

Op hunne vriendelijke aanspraak aan de onstuimige Borgers.

Aenschou de Broederen met aangename zoetheid,
Met vriendelijke mond ontmoeten de verwoedheid,
Die briest, en knerst, en vloekt. Het rasende getier
Stilt nog Amfions luyt, noch Orfeus Hage-lier.

Op hunne moord.

De koegels hagelen; rappieren en stiletten
Zijn blank: 't hooft wort geplet met kolven van musquettten
Steek Burgren 't swaart in scheed. wat heeft u brein ontstelt?
Gy hebt uw wapens op uw eigen hart gevelt.

Op hunne doode lijkken.

Juigd moordenaars: gy hebt uw booze wil bedreven:
De WITTEN die zijn dood. Ach mogtenſe weêr leven!
Stort tranen al wat kan; daar leit vermoord in't zand,
't Stuur en de kracht des Staets, 's lands oog en regterhand.

Op't ſlepen van hunne lijken naar 't ſchavot.

Zo Burgers, helpt het grau: 't waar ſchand' om nu te wijken;
Voldoet het werk ter deeg. Bind met u lont de lijken,
En ſleeptze op 't groene Zootje, en hangtſe aldaar ten ſpot.
De beulen doen hun werk gewoonlijck op't ſchavot.

Op't hangen by de voeten.

Hoe woed de booſheid dus met averechtſe gangen?
De voeten zie 'k om hoog, de hoofden neerwaarts hangen.
't Draait alles voor mijn oog: het hooge wort verneerd:
En met die lijken is de gantſche Staat gekeerd.

Op het opſpalcken van hunne lichamen.

Hoe! is't een droom, of zijn mijn zinnen opgetogen?
Elk menſch gelijkt een beeſt geſpalkt hier voor mijn oogen.
'k Zie elk om't ingewand te plund'ren even graag.
My dagt 'k was in Brazil, en 'k vind my in den Haag.

Op't verscheuren hunner ingewanden.

Zo menschen-vreters! zo! schaft menschen-vleesch; hangd darmen
Om hals en middel: graas met uw bebloede armen
In't ingewand. dit vleesch sal swellen in uw krop:
En dit gedarmte werd noch om uw hals een strop.

Op't uytrukken van hunne herten.

Daar zijn de herten bloot! wat hebt g'in elk gevonden?
Een opregt patriot. Swijgt alle lastermonden;
Daar komt niet voor den dag dat na verraad gelijkt:
De donkre leugen voor de held're waarheid wijkt.

Op't uytgraven van d'Ogen des heeren Raadpensionaris.

Doorsigtig scherp verstand, dat nergens is beswerken;
Gy waart het oog des Staats. Nu is het uytgesteken.
Uw snel gesigt had nau de dolheid onbesind
U uyt het hooft gerukt of alles wierd verblind.

Op't afsnijden hunner ooren.

Daar leggen d'ooren, soo mishandeld en geschonden,
Die voor d'ellendigen geduirig open stonden;
En met genegentheit aanhoorden hun geklach.
Nu is elk sonder oor, of oordeel, of gesach.

Op 't uytrukken vande tong des heeren Raadpensionaris.

Dat edel lid, dat self kon steenen harten breeken;
Dat voor het heilig recht en vryheyd derfde spreken,
Werd schendig afgesneên. O tong! het recht werd krom:
En nu gy spraakloos zijt, zijn alle tongen stom.

Op 't affnijden hunner vingeren.

Die ving'ren die 's lands recht so onvermoeid beschreven;
Die in den eed van 't land zoo trou sijn opgeheven,
Die worden afgeknot. De trou door dwang ontbreekt,
Daar 't rasend grau den eed van zijn Regenten breekt.

Op 't verkopen der afgesnedene Ledematen.

Noit was, spijt lasteraars, voor goud te koop uw trouwe.
U beulen, naar u dood, Tarpocische vleesmarkt houwen,
Die hunne bloetdorst past, en handel onbeschoft.
Gy hebt dan niet het volck, maar 't volk heeft u verkoft.

Op hunne overgeblevene rompen.

Daar is het overschot! zijn 't lijken of zijn 't spoken?
Wie zag hun weerga oit. de leden zijn gebroken?
Het vleesch is wech-gesneen. En nog de dolheid wacht
Naar 't licht des naasten dags. Ei neemtse weg by nacht.

Op

Op de Voorste Vinger der Rechterhand,

Van wijlen de Heer Raad-Pensionaris

JOHAN DE WITH:

Gebalsemt in een Glazen fles bewaart.

DOorluchtig lidt van 't dierbaar lijf,
Om d'eed'le ziel die 't lijf bewoonde;
Is dit de vrucht van uw' geschrijf!
Dat dus de wrok uw' vlijt beloonde?
Gy hebt de vlugge pen gevoert
In snedige DEDUCTI- schriften,
En ('t geen althans het volk beroert
Met zulk een vloed van dolle driften)
In 't haat'lijk EEUWIG Staats - EDICT;
De grondsteen, in dat werk begrepen,
Verstrekte in 't werk daar elk voor schrikt,
De steen daar 't mes op wierd geslepen,
Om dus de Deugd te keer te gaan,
En schier van lidt tot lidt te snijden;
Om, dien men niet kon wederstaan
Terwijl hy leefde, dood te ontwijden.
O voorste Vinger, van de Hand
Die 't roer des Staats in klem bewaarde,
In storm te water en te land,
Op hoop of 't onweer eens bedaarde;
Tot dat, geslingert binnens boords,
En in het hol van 't schip geslagen,
Die Staats-orkaan, vol vloeks en moords,
Dien Stierman trof, met vlaag op vlagen;

Toen wierd gy dus uw' vuyst ontrukt,
En, hier in't Glazen graf besloten,
Doorluchtig, blijft, verongelukt,
Met geur van balssem overgoten:
Maar zoo in't zilt der tranen lag
Een duurzaamheyd voor zulke leden,
Men leyze in tranen, ach! ach! ach!
Ter duurzaamheyd der eeuwigheden:
Gelijk aldus, om Cicero,
Haar tranen in een fles te zamen
Zijn vrinden brachten, die alzoo
Betuygden, wat hen kon betamen;
Ter enkele gedachtenis:
Maar d'eed'le Vinger hier gebleven,
Zal telkens, met erkentenis,
Elks hert een diepen indruk geven:
Wanneerze aldus, zoo lang 't geschrijf
Zijns dapp'ren wijsheyds blijft in wezen,
Dat eeuwig zijn zal, eeuwig blijf;
Al word het van de Nijd misprezen:
Doch hoe de booshey dvloekt, en scheldt,
De wijsheyd zwicht voor geen geweld.

Grafschrift op Mr. Jan de Wit.

Hier leyt Heer Jan de Wit en rot:
Niet heel en al, maar 't overschot.
Sijn Hert, sijn Ooren, en sijn Handen
Die zijn verdeelt in veele landen;
Doch of hy is aan meenig deel,
Sijn roem en glorie blijft geheel.

Op

Het groote Witte Moorttoneel.

Kan Ne'erland, in zoo weynig dagen
Gescheurt, gereten en onteent,
't Geen noch den Onderdaan beweend.
Soo droev' en swaren slag verdragen ?
Of is't verlies van in de veertig steên
Een straf voor onze sond' te kleen ?
Most noch een schelmstuk zoo verbolgen,
Als oyt de Son bescheen, dees ongelukken volgen.

Kost 't burgerhert, dat uitgezoogen
Van tranen is, noch nieuwe stof
Tot ysb're droefheyd vinden ? of
Kost 't vry gemoed, met drooge oogen
Beschouwen, hoe ons vasten Thuyn ontgort,
Berooft van Suilen nederstort ;
En hoe men door't verlies der Vad'ren.
Allengs d'onfeylb're val van hoed en speer ziet nad'ren.

Doch gy die't recht van d'aard moest torschen,
Een juk veel felder als de dood :
Uw Godheyds toorn is niet zoo groot,
Of't staat u na genaad' te vorschen
Noch open ; buig, en kniel, maar ned'rig neer
Voor Sions grooten Opper-heer ;
Stort vier'ge traanen en gebeden,
Kus zijne roe, en steunt op zijn barmhertigheden.

Ga uit, uit Babel, vlie die palen :
Delg uit die geen' die vorsten smeekt,
Die onschuld over schuld'ge spreekt,
En d'onschuld doet ten grave dalen.

Vervloekt het Land, daar heyloos muitery,
En woed' en plond'ren, loflijk zy;
Daar vader-moord en maagden-ſchenden,
De werriktuygen zijn, die't roer van Staat doen wenden.

Waſch u van 't bloed zoo Godvergeeten,
En zonder ſchuld vergoten, dat,
Schoon men 't met Prince moord beklad,
Noit heeft van Staat-verraat geweten,
Betreur, betreur die Martelaars van Staat,
Beweent d'onſchuld'ge van verraat:
Want raakt ons vryheyd ooyt verlooren;
Zoo is met hare doot ons ſlaverny gebooren.

Uw roem zal eeuwig 't rond omſweven,
Volſtand'ge zielen, ſchoon 't gewoel
Van 't muytend volk yets anders doel,
Leeft ſtervend, Broeders, die uw leven
Beſloot met een veel heerelijker doot,
Dan of een vyand'lijke kloot
U had doen ſneuvelen, doen de Britten
Gevoeld' op zee en Theems d'oneynbre moed der WITTEN.

Ruſt vry, uw naam zal nooit vermind'ren,
Doorluchte Mannen, die uw bloed,
Opofferd' ons geſchonden hoed,
Het ſtrekt tot glory voor uw kind'ren.
Leef zalig, in het zalig zielen veld,
Terwijl m' ons Land in vryheyd ſteld,
Och, of 't niet waar was, in de kaken
Van die 't gemeene beſt zich eygen tracht te maken.

Naam-dicht op de Heer
CORNELIS de WITT.
Ruwaert van Putten, &c.

C omt Reizigers niet by dit graf,
O f denkt hy die hier ſluymert, gaf
R uſt, eer, en voordeel aen het Land;
N a dat hy Chattam had vermand;
E n ſchoon hy Frank en Brit verſloeg!
L iet 's Gravenhaag, dat door hem joeg
I n't hert van 't land een doodlijk loot,
S ich niet vernoegen met zijn doot;
D e romp gemartelt en geſcheurt
E en ſchand noch in geen land gebeurt,
W aer deugt de minſte woonſte waegt,
I s met haar tanden afgeknaagt,
T rouwloſe burgers welk een ſlach
T rof ons na die vervloekte dach!

Heer CORNELIS de WIT *afgebeelt.*

Ipſe feroci virtute Exſuperat.

GEſantſchap, Staats gezag, en Burgermeeſterſchap,
Grootdadig uytgevoert, doen, op den hoogſten trap
Van eere, helt de WIT voor't Vaderlant verſchijnen;
Al poogt de helſche wrok die glans te doen verdwijnen;
Door 't ſchenden ſijner eer, en 't woeden op de romp,
Op't ſtael van ſijn gemoet bijtz' hare tanden ſtomp;
T'wijl ſijn beproefde trouw, door overwigt van daden,
De Vorſten-Moord beſchimpt, en't eerloos Lantverraden.

Geboren den 19. *Iuny* 1623.

Op d'Afbeelding van de Heer

CORNELIS de WIT,

Ruwaert van Putten, &c.

Victorque viros supereminet omnes.

WAcht Schilder, wacht u wel, met held *de* WIT te malen,
Yet van sijn levens-lot te toonen in't verschiet;
't Zy 't Haagse folter-tuig, of Chattams zegepralen:
Want dit gedoogt de nijt, en dat de nosing niet:
Sijn deugds-verdiende glans doet de afgonst zeer in d'oogen,
En 't onverdiende leed doet andre zeer in't hert:
Maar maal hem met de rock van't opperste vermogen,
Waar met 's lands zee-gebied hem opgedragen wert,
En 't Staats gezagh vertrout van seeven vrye Staten:
Dit zal een vry gemoet doen dencken meenigwerf,
Wat proeven sijne deugt aldus heeft na-gelaten;
En hoe 't verwoed geweld die glans bevlecken derf;
Dan sal 't verstandigh hert terstont te binnen komen,
VVIe nV DIen grooten Man Van't Staats gesaCh ontkLeet,
En wie hem deese rock onwaerdlick heeft benomen,
Zelfs eer hy eens 't ontslag van sijn bediening deed,
Of des ontslagen was: Niet die vermogen Machten,
Niet sijne Meesters, die hem stelden in dien stant;
Maar 't woedende Gemeen, gesterkt door domme krachten,
Daar 't heyligh recht van lijd en d'achtbaarheit van't land,
Wie dit bevroeden kan, vind haast dien Helt verdedigt,
Van 't geen sijn eer, sijn regt, sijn naam en deugt beledigt.

Op

Op de Goude Kop, *vereert aan den victorieusen Heer*

CORNELIS DE WIT.

De Staat, om uwen naam te voeren in den top,
O ! * Rustbewaarder, gaf u dese goude Kop, * *Ruwaart.*
Ondankbre Hagenaars, gy wenschte uw holle balgen,
Hier uyt, in plaats van wijn, met bloed te vullen op :
Gy hebt uw dorst gelescht, maar niet uyt dese kop,
Nu wacht ik dat uw kint noch van dien dronk zal walgen.

Anders.

Gelijk in duurzaam gout uw daden zijn gedreven,
So zal in't eerlijk hert uw deugt voor eeuwig leven.

Binnen in het deksel van de Goude Kop staat:

Op't bovenste vanden rand. Extract compendieus den 2. Julij, 1667.

In't hol van het deksel. Op 't geproponeerde van de Heeren G. Raden, is by Staten goet gevonden, dat aan Heer Cornelis de Witt, als gevolmachtigde van den Staat op 's Lants Vlote, gedirigeert en uytgevoert hebbende, het fameus exploict den 21. 22. 23. Julij 1667. op de riviere van Londen en van Rochester in't werk gestelt, vereert sal worden een Goude Kop, daar op't voorsz. exploict uytgebeelt zy, en dat tot een Gedenck-teecken in sijne Familie, en voor de prosperiteyt.

Op't onderste van den randt. Accordeert in substantie met de Resolutie van de Staten.

Herb. van Beaumont.

Een Ander.

'S LAnts Zee-macht heel vertrouwt aen't Hooft der Dortsche Witten,
Stormt, tegen Hoofden raedt, op Havens van de Britten;
Door Godt, met kleyne macht, vernielt haer macht ter Zee,
Zee-voorraet, huys en fort; prangt Vorst en Volck tot vree;
Wreeckt Brit aan't Vlie, niet Brits, vrijdt Dorp en Boer voor't voncken:
Dies wert hem Staten gunst in dese Kop geschoncken.

HENRICUS FRANCKEN,
Ecclesiæ Dordracenæ Pastor.

Een Ander.

De kunst heeft wel in't gout gedreven,
Het wesen van die 't Hof deed beven
Der Britten; maar wie sijn beleyd
En raad daar die den Staat me schraagde,
Die voor 't gemeen sijn leven waagde,
Na 't leven sien wil, die geleyd
Men na Chappey en 's Gravenhagen:
Die hem d'onsterflijkheyt doen dragen.

Op de Schildery, te Dordrecht in't Raathuys opgehangen.

Dus komt de konst *de Witt* te malen,
En Engelant rontsom in zee:
De Teems, met Chattams kromme Ré.
Hier breekt men ketenen en palen.
Gins wert de Britse vloot verbrant;
En 't geen de vlam ontvlucht gestrant.
Ik sie den Koninklicken Karel,
(Dat heerlik çiersel van Neptuyn)
Met State vlaggen op sijn kruyn:
Dog aan dees kroon de schoonste parel,
Is, dat dees nooit volprese daat,
De Zee bevredight en den Staat.

I. D. J.

DOR-

DORDRECHTS WELLEKOMST,

aen haren Borgemeester, den heldhaftigen Hoog-achtbaren Heere,

M^r. CORNELIS DE WITT,

Ruwaard, Balliu, en Opperdijkgraaf, van den Lande van Putten, &c.

Quis te, magne Cato, *tacitum, aut te* Cosse *relinquat?*

'T ZAl uw' Burgerye voegen,
Burgemeesterlijke Vorst,
Hare vreugd en herts-genoegen
T'uyten uyt een volle borst?
Nu gy als een Zon gerezen?
Die te wed ging in die zee
Straalt met lieffelijker wesen,
Door den luyster van de Vre:
Die uyt uw' bedrijf geboren,
Hare grondvest heeft geleyd
Op de diep-gedrukte sporen
Van uw' Helden-dapperheyd.
Heeft u't Vaderland te dancken
Voor die moedige imborst, Wy
Brengen u, met vreugde-klanken,
D'ootmoed van uw' Burgery,
En genegentheyd, de liefde,
Burger-vader, Held DE WIT,
Die elks hert met weemoet griefde,
Toen gy om het rijk bezit
Dezer kostelijkste panden,
Vrede, Vryheyd, Zee-gezag,
Off'ren quaamt den Vaderlande
Lijf en leven; om dien slag,
Die zoo vreeslijk scheen te dreygen,
Af te wachten, op den schild?
Daar het woest geweld hun eygen
Krachten raaloos aen verspilt.
Stonden 's Landes Teugel-houderen
In hun Raad-hof, een voor een,
Niet met opgetrokke schouderen,
Daar zich uwe moed alleen,
Uwe Manhaft, op quam geven,
Om door alle zee-gevaar,
't Land ten dienste, heen te streven,
Daar de nood het eyschte, en daar
't Hert der flauwen zouw bezwijken?
Zon, die dus te water ginght,
Alle nevels doet gy strijken,
Nu gy met die stralen blinkt?
Nu de Vryheyd blijft bestendigt,
En de Zeevaart op gezet,
Daar de Lucht-riem 't aspunt endigt,
En de Zonne gaat te wed,
Of weer schooner op komt dagen:
Bloed'ge wolken, smook, en damp,
Daar uw' glans van was beslagen,
Zijn verzwonden met hun ramp.
't Zal niet voegen weer te melden,
Wat uw' wijsheyd, en gezag,
Zoo te Water, als te Velde,
Uyt kon voeren met den slag,
Daar Britanje noch de lenden
Af voelt krimpen, van verdriet;
Elk zou d'aandacht derwaarts wenden,
Maar de Vrede lijdt het niet:
Doch de Nazaat mag wel weten,
Hoe we aan zulk een Burger-heer
Dier verplicht zijn; goude-keten,
Koppen, tot bewijs van eer,
Met dees Zeetocht ingegraven,
Blijven d'eerpraal van een kist;
Anders moest dit toonstuck draven,
Wouw men hebben dat men 't wist:
Hoogverdienstelijk en prijs'lijk
Heeft dan Dordrechts wijzen Raad,
Tot een merk, voor elk bewijs'lijk,
Vast gestelt, om deze daad

Steeds

Steeds in schildery te toonen,
In hun ruyme Raadhuys-zaal,
Om dien Burgerheer te kroonen,
Met verdienstig' eeren-praal.
Hier ziet *Schapey* zich bezetten
Van 's Lands Zeemacht, en met een,
Daar men 't landen wouw beletten,
Quinenborg haeft afgestreen:
Siet hoe woelen d'Engelanders
In het stoppen van den stroom!
In de grond gehakte branders,
Kettingen op vlot en boom,
Kunnen 's Lands geweld niet stuyten,
Haal uw' Schepen binnewaart,
KAREL sleept men reeds na buyten,
Diens bezit DE WIT aanvaart,
T'wijl vast andre zes of zeven,
Met de Branders aan hun boord,
Haren laetsten dootsnak geven,
Dat men 't binnen Londen hoort:
't Slot van *Upnor* toont de tanden,
Maar men streeft het vlak voorby,
Daar *Trou-londen* moet verbranden,
Met de *Oak* en *Iems* op zy:
't Woelt op 't water; en wat rest'er
Als de doodschrik van *Chatham*,
En het kermen van *Rochester*,
Dat de vlucht te voordeel nam.
Kon 't Panneel zijn lijsten rekken
Wijder dan de groote Zee;
Kon men voech'lijck t'samen trekken
't Voorval van een jaar of twee,
Dan zouw 't rijk Pinceel vertoonen,
Alle Kusten niet alleen,
Daar de Engelanders woonen,
Alle Bayen, alle Rêen,
Die van 't Noorden tot in 't Westen,
Van de schrik om 't hert beklemt,
Hare macht op d'Oevers presten,
Waar die Zee-leeuw hene zwemt;
Maar men zouw noch wijder treden,
Tot in 't naast voorleden Jaar,
En DES BROEDERS dapperheden
Toonen in het Zee-gevaar;
Daar hy moedig aangedreven,
Reed' op 't geen de plicht vereischt;
Drie maal dacht den slag te geven,
Waar Britanje niet gedeyst;
Wien 't te krap stond, wigge-wagge,
Hoe ze 't, zonder toeverlaat
Van vermomde en blauwe Vlaggen,
Af zouw hasp'len met den Staat.
Zoo men 't Zee-stuk wijder strekte,
Dan zouw Gods gevreesde Orkaan,
Dien hy om de Noord verwekte,
Vloot en Koopvaardijers slaan:
Daar DE WIT geen kracht kon vinden
Om in 's Hoogsten weder wil
Strijd te staan met weer en winden;
Schoon hy onverzeten stil
Al den aanval af kon wachten,
Tot de Zeestroom weer bedaart
Hy, al 's Lands verstroyde Machten
Veylighde op haar henevaart.
BROEDER-HEEREN, opgewassen
Tot de welstant van den Staat,
Welke Kranssen of u passen!
Atlas, zuyl, en toeverlaat
Van 's Lands Hoogheyt, en vermogen,
Herkles met den Leeuwen-huyt
En ontsagbre Knodze en Boge,
Beyde munt gy heerlijk uyt;
Beyde doet g'uw' deughd uytmunten,
Atlas, en Alcydes t'saam,
Op haar assen, als twee punten,
Drijft de Staat op uwen naam:
En de Stadt verheft haar toornen
Hoog ten Hemel, om de eer
Van haar Heerlijk' Ingeboornen;
'k Zeg dien grijzen Burger-heer,
D'Oude Vader, met zijn Zonen,
Welk hy voor zijn voeten thans
Neer ziet leggen hunne Kroonen
Van onsterffelijke glans.
Dordrecht moet verwellekomen
't Burgemeesterlijk gezag,
Als wel eer 't aaloude Romen
Hare trouwste Vaders plag:
Laat, ô Dapp're, u behagen,
Dat s' haar hert u op magh dragen.

J. OUDAAN.

NAAM-DICHT
op de Heer
JOHAN DE WIT,
Raadt-Pensionaris, &c.

I ndien het volk iets op wil bouwen,
O m u lang in geheuch te houwen;
H et kan niet beeter u afbeelden,
A ls daar den Haag uw lijk verdeelden,
N a dat haar burgers u vermoorde.
D an so daar noch iets by behoorde,
E er 't eerenbeeld zijn eysch kan krijgen,
W ijs elk hoe gy de moord deed swijgen,
I n welkers lip de vrijheit woonde,
T ot God hem met zijn vrijheit kroonde.

Heer JOHAN de WIT *afgebeelt.*

Hic Pietate Prior.

ZOo word het beelt des mans onsterflijk opgerecht,
Waer aen geen lof gebreekt, waer op geen laster hecht;
Een lof die eeuwig duurt in't hert van alle vroomen,
Een laster die vergaet gelijkze was gekomen.
O proefstuk van de deugt! waer vind men kunst, of kracht
Die uw hoe-grootheit kan doen vallen in't gedacht?
Zoo haest en had de Nijt uw lichaam niet verbeten,
Of selfs uw schaduw knaagt, en pijnigt haer geweten.

 Geboren den 24. Sept. 1625.

Op d' Afbeelding van de Heer

JOHAN DE WIT.

Raad-penſionaris van Hollant, &c.

Quo Iuſtior alter,
Nec Pietate fuit major.

WIe d'ommetrek wil ſien der Goddelickſte gaven,
Welck' om veel eeuwen eens een enckle ziel bezit,
Die late 't oog der ziel, door d'oogen herwaerts draven,
Om 't aller deugden beelt t'aanſchouwen in de WIT.
De wijsheit, 't Staats bewind, de dapperheit, de reden,
De vlijt, de trouw, 't geduld, 't godvruchtige gemoet,
Getempert met het zout der minnelijckſte zeden,
Zijn 't beelt waar in dien Held zich heerlick kennen doet.
Zoo zagh hem als een ſuil, waar op 't gevaerte ruſte,
De Staats-vergadering van Holland: eer die ſtorm
Der helſe Staats-Orkaan, 't daglicht der vryheit bluſte,
En 't wel geſchickt geſtel deê vallen uit ſijn vorm;
Toen 't moordjaar 't vaderland die Staats-pilaar ontruckte,
VVaar Van De Dappre sLag het aarDrIIk oVerklonCk,
Dat 's vyants vreugt ontſtack, maar alle vromen druckte:
En meent men nu dat licht te vinden in een vonck?
D'uitwendige ſchaduw-ſchijn is 't minſt in hem t'erkennen,
Hoewel ſchier 't eenigſte is dat van hem overbleef:
Want d'eedele ziel gevoert op Cherubijne pennen,
Terwijl de moord op 't lijf haar raſerny bedreef,
Trock achter ſich de glans der dierb're deugde-ſtralen,
En ſmolt om hoog in Godt, om daar te zeege-pralen.

Een Ander.

Dees print verbeeldt den man, daar Godt den ſtaat door ſterckt,
Het Hollandts Wonder, dat ontelbre wondren werckt.
Dat groot verſtandt werdt in geen kleene plaets beſloten:
Hier leeft het in den Raedt, daer ſweeft het op de vlooten,
Of ſtrijdt door 's Broeders arm voor 't recht der vrije zee.
Sijn ſorg verwint verraedt, ſijn dapperheit maekt vreê.
De gulde Vryheit dank dien Voorſpraek en Beſchermer.
De lauwer kroon' dit hooft: men houw dit beeldt van marmer.

. 1667. G. BRANDT.

Een Ander.

Multis teribilis caveto multos.

Dus was *de* WIT wel eer van ieder aengebeden,
Ontzien van kleen en groot, van kleen en groot vertreden.
Het los geluk, dat hem in trans van eeren trok,
Schond teſſens op hem aen de burger-haat, en wrok:
Dees ſchold hem voor een ſchelm, dees dood hem als verrader;
Een derde houd ſich ſtil, betreurt hem als 's lants Vader,
In't eynd, de woedentheit van 's Gravenhaags gemeent,
Doorſchiet, doorſnijt zijn leen, en plettert zijn gebeent,
Ja veylt zijn vleech te koop. Hy die ſijn Broer wou rukken
Uyt 't nijpen van de nood, moeſt in dien noot ſelf bukken.
't Lijf leek niet meer een lijf: toen ſtak de moord de walg,
En hing 't miſhandelt lijk ten ſmaat noch aen een galg.
De wereld kenn' hier uyt, de werelt leer hoe Grooten
Van 't wiſſelſiek geval geſtreelt zijn en verſtooten.

G. BIDLOO.

Op der Heeren Broederen gelijcke Nootlot.

DVo fVLMIna BeLLI, Vt pereVnt.

DE weegſchaal van de deugt der Broederen ſtond gelijck;
Gelijck hun zielen-treck, en d'ommetreck van't weſen:
Hun lijfs-geſtalte droeg 't onloochenbare blijck,
Dat uit een ſelve tronk die rijſ'ge ſcheuten reſen.
In ſulcken ſtand verving Heer JANS gelijcke moed,
Het ongelijcke lot van Heer CORNELIS leven,
En toond' hoe weinig toen het Broederlijcke bloed,
Tot eigen veiliging, den Broeder kon begeven;
Om in het ongelijck dus oock gelijck te ſtaen;
Waar van de laetſte ſlag hen t'evens heeft getroffen.
En op een ſelve wijs gelijck tot Godt doen gaen,
't Geweld dat zijd aen zijd hen deerlick neêr deê ploffen,
Schond Gods volmaakte beeld, dat in hun weſen blonk;
DIes zonk De zon Van ſChrIk aLs DVs hVn zon Verzonk.

20. Auguſti.

Een Ander.

Cœlo
Mox aderis teque Aſtra ferent. *Val. Flac. l. 5. Argon.*

TWee Broeders zijn, door't vyer des deugts, om hoog gevoert,
Wiens luyſter d'afgonſt heeft het booze hert ontroert.
Het doffe hemel-heir verdroot dit helder blincken;
Dies moeſt hun ſter, op't hoogſt', weer na de leegte ſincken.
Daar 't leem gebouw huns lijfs ten gronde wiert verdelgt.
Een ſchade die de ziel in't minſt' zich niet en belgt.
Sy zal, bevrijt van nijt, een eeuwig huys bewonen,
Daar Godts gerechtigheyt hun deugt en dienſt zal lonen.

Een Ander.

In't aenzien van de Zon, van 't hof, en uwen Godt,
Gevoelde gy, Gebroers, een al te bitter lot.
Niet al te bitter, want op aerde als helden leven,
Was niet genoeg, gy moſt als bloedgetuygen ſtreven
Na hooger kroon, die gy nu ſeker zijt by Godt.
Die ſulk een zoetheit ſmaakt, gedenkt geen bitter lot.

Een Ander.

Swijg Atreus, wilt niet meer het eeten van uw zonen
Beklagen; want gy zijt, die't niet wiſt, te verſchonen:
Maar dat de Burgery haar trouwe Vaders vreet,
Al wetende en verwoet, geen tijd noch menſch vergeet.

Een Ander.

Nu zit de Nederlandſche Maagt
Op't graf van Heer de WIT en klaagt,
Uyt vreeze dat haar Tuyn eens Rome
Gelijk zal worden. 't Haagſche rot,
Een ſchrik voor menſchen en voor Godt,
Heeft reeds den Hoet al wech genomen.

Een Ander.

Den opkomſt van den een dat is des anders val.
De ſorg om eer en regt voor ſchenden te bewaaren,
Werdt vaak van't volk geſchend. het wankelbaar geval
Ontſiet noch kleyn noch groot. 't geluk ſal ſelden paaren
Met wijſheyt, of ten waar met ſtoutheyt was verzelt.
Soo werd den een verhooght, den ander neer gevelt.

Afkeer van gedrochtelijk Vergift.

Dienende tot Antwoort aan J. D. *op het Schimpdicht op de Heeren* de WITTEN, *my door ſijn E. in de hant geſtoken.*

DROST, redelijke DROST, wat quam u in de zin,
My, zonder dat ik 't wiſt, dus in de hand te ſteken,
't Vergift van ſchorpioen, of adder, pad, of ſpin,
Of draak, of baſiliſk, of wat men ſnoder reken?
Ik trok de hand te rug, zoo ras ik wierd gewaar
De beten van dat beeſt, dat, in 't gemoed gebeten,
Zijn eygen tanden noch zal klemmen op elkaar,
Om in te zwelgen d'aſch van 't afgebrandt geweten;
Of te verduwen, 't geen nu leyt en walgt om 't hert
En noch ten ondank hem eens uyt de keel zal ſteuyten:
Wanneer aan 't werken komt (dewijlze langzaam werd
Verteert) de bloetdronk, met de klokſpijs van het meuyten:
't Begint al: Prince-moord, met Landverraad door-zult,
(Dit was de leus, waar door die Helden zijn gevallen)
Noemt hy nu Prince-haat; en geeft hem zelfs de ſchuld,
Of d'eer van haren val: hoewelze met hun allen
Den mond der Levenden, des Doodens kabinet
Van ſchrift en brieven, noyt het minſte taal of teeken
Uyt wrongen, met den ſchijn die het bedrijf blanket,
Waar met men d'ondergang dier Helden had beſteken:
Zoo word de Deugd van zelfs verantwoord in haar doen:
Laat met zijn helſch vergift dan weſpelen en razen,
Dees adder, baſiliſk, of draak, of ſchorpioen,
Tot dat hy berſt, die nu van gal is opgeblazen:
Hy ſal die Helden noyt ontluyſtren van haar eer:
En wie begeert zijn gift; ik niet; daar is het weer.

De

De Gemartelde Trou.

AFgryſelijke, onmenſchelijke moordt!
Wie ſtaat nu niet als in de ziel verſlaage?
Ay my, dat treft! ay my, ô wee! wat plaage?
Wat ſlagh is dat! ô gruwel ongehoordt!

Hoe kan een menſch in menſchlijkheyt beſtaan?
En prenten in het koor van zijn geweeten,
Dat hy zoo boos, zoo overgodtvergeeten,
Zijn handen derft aan zulken ſchennis ſlaan?

Aan zulken ſchennis, ja aan zulken daadt,
In d'afgrondt t'zaamgeſmeet by d'helſche ſchaaren,
Vervloekt by Turk, by Heyden en Barbaaren,
Die zelver Godt voor 't eeuwigh voorhooft ſlaat.

Geen Leeuw was ooyt verwoeder of verhit,
Wanneer hy met zijn roof ging hene ſtrijken,
Dan deeze Tygers op dees koude lijken,
Mishandelt en geſcheurt van lit tot lit.

Moeſt ghy dan noch, bloedthonden als gy zijt,
Met handt en tandt vermorzelen en bijten,
En 't rauwe vlees noch van 't gebeente rijten,
En deelen elk de ſtukken om ten ſpijt?

Was dan zijn doodt, wanneer hy lagh geveldt,
U niet genoegh? moeſt gy noch feller woede?
Zegh Beulen, zegh gy nimmer zat van bloede?
Aartsvyanden, afzetſels van 't geweldt.

O Godt, ô Godt die alles ziet en hoort,
Kond gy, die zijt gezeeten in den hooge,
Dees gruwelen hier nederwaarts gedoogen?
En teffens zien, tien moorden in een moordt?

Wie

Wie werdt hier door niet innerlijk ontroert?
Te zien zoo vuyl vervloekte en ſnoode gange?
Wat hert werdt niet met bitt're rouw omvange?
Och, och! waar toe werdt nu den menſch vervoert?

En gy, ô 's Gravenhage, die wel eer
Verſtrekte een Stoel en Hof-ſchool van de reede?
Toen d'onbevlekte trouw u troon bekleede:
Zijt nu gelijk een zuyl geſtort ter neêr.

O luſt-priëel, voor heen zoo fier van moedt,
Stoft nu niet meer op 's Gravengoudt noch orden,
Gy zijt nu tot een moordt-ſpelonk geworden.
U ſtraaten zijn bemorſt van brein en bloet.

U Borgery, van menſchlijkheyt ontaart,
Hervormt, (ô wee!) in tygers dulle honden,
U trouwſte Wachters door hun drift verſlonden,
Wel eer den Staat zoo dierbaar, nut en waardt.

En of gy ſchoon, verbaſtert en ontzindt,
Dit woeden, en dit moorden hebt bedreven,
Zy zullen echter noch onſterflijk leven,
By die in't hert de goude vryheyt mindt.

Maar ach! waar of dit ſchip noch landen zal?
't Gebouw dat dees zoo onverwrikbaar ſchortte,
Dat ſchijnt helaas, al teffens neêr te ſtortten,
Maar gy, o Godt, ay ſchut, ay ſchut dien val.

Zoo ſtortte eertijdts, op 't Hof-ſchavot in't zant,
Dien trouwen Raatsman, vry van Staatgebreeken,
De mondt die voor de Vryheyt plach te ſpreeken,
De Zuyl van Staat, de ſtut van't Vaderlant.

O dry-

O dry-tal, onbeſprooken, waart by Godt:
's Landts Hoogheyt waart gy ieder een beſchermer,
Men recht u op een beeldt van duurzaam mermer,
Den Staat betreur, beſchrey u bitter lot.

Zy volgen dan het heyligh martelſpoor,
Godtsjammerlijk geleeden in 'er leeden,
Getrapt, getreên, geſcheurt, gekerft, geſneeden,
In't zuyver Wit, in't eeuwig blinkend Koor.

Ontmenſchte menſch, hebt gy gelekkertant?
Het rouwe vlees gebraân, het bloedt gedronkken?
U zat geknaagt aan d'afgereete ſchonkken?
Wel aan, 't is tijdt, Godt zijne vierſchaar ſpant.

Gy zult inwendigh werden ſteets geknaagt,
De bleeke ſchimmen om u heene waaren,
Met wee, op wee, en opgereezen haren,
Tot 's Hemels wraak u voor 't gerichte daagt.

Gedrukt in't ſchriklijk ſchrikkeljaar, 1672.

Op het maken van Eerverſſen

op de

HEEREN DE WITTEN.

Doorluchte geeſten die uw krachten t'ſamen rukt,
Om uyt te beelden hoe die Broeders zijn verdrukt,
En met haar duyzenden; ſchrijf doch niet meer als dit:
Den Haag vermoorde aen 't Hof de Broederen *de* Witt.

Op Heer CORNELIS de WIT.

Wie Heer CORNELIS wil beſchouwen in zijn dood,
Bezie zijn leeven eerſt, daar zoo veel nut uit vlood
Voor Hollands recht en roem, die moedig met den deegen
De winſt op Chattam heeft zoo gloryrijk verkreegen,
En 't Land op Zee behiel in 't barnen van die tijd,
Eer hy van Staats-gezach ontbloot wierd door de Nijd,
En 't toomelooze graauw 's Mans Heldendeugd, 's Mans daaden
En Burgermeeſterſchap dus onverdiend vertraaden,
Toen 't heilig recht, verkeert door leugen, wrok en liſt,
Hem zag geboeit en zijn gebleeken trouw betwiſt.
't Geweld deede in zijn dood van ſchrik al 't aardrijk beeven,
De zon verſmolt van rouw op 't ſterven van dat leeven,
De zwaarſte ſchade en ſmert voor vryheit en voor Staat,
Geſchonden al te vroeg, beklaagt, beſchreit te laat.

Op Heer JOHAN de WIT.

Als 't opgeruide volk ſloeg, met de Moord, de handen
Aan Hollands ſteunpilaar, het heil der vrije landen,
Aan d'onbevlekte WIT, dien Cato van den Raad,
Zoo viel, helaas! met hem zoo groote een licht der Staat
Als in alle eeuwen op het aardrijk quam te daagen:
Dien Cicero, die d'eer der Vrijheit heeft gedragen;
Zy ſprak door zijne mond, en leefden door zijn zorg,
Hy ſturf in haaren dienſt, en gaf zijn bloed tot borg,
Dat bloed door ſlinkſe wraak zoo trouweloos vergooten,
Waar in 's Lands wijsheit, hulp, en vroomheit was geſlooten:
De Moord ſchond 't dierbaar lijf, 't gemoet bleef onverzeert,
Dat, vry van ſmet en ſchuld, de tijd en dood braveert:
Terwijl de Nijd zelfs ſchreit by 't afgeknaagt gebeente,
En 't Naaberouw doorwroegt 's Land quijnende gemeente.

Kat. L.

STAATS-

STAATS-ZORG

Van den recht Edelen, Standhaftigen, en Onvermoeiden Heere, de Heere

JOHAN DE WITH

Raadpensionaris van Holland, en Westvriesland;

Benevens de E. E. Heeren

HUIGENS en BOREEL

Gecomitteerden der Hog. Mog. Heeren Staten
Generaal op 'slands Vloot in Zee gegaan.

VINCET AMOR PATRIÆ.

WIst Roome anders geen dan Kurtien te Paarde,
Of losse Mutien met onbesuisden zwaarde,
In hare logen eeuw, te heffen op 't altaar;
Om een geveilden hals aan 't Vaderlands gevaar?
Of staat haar in die stand Kamillus ook te stade;
En toont zich Regulus, in't midde van de Raden,
Gelijk een kop're zuil, wen hij, in vrije stand,
De Vijand hiel zijn woord, zijn raad het Vaderland;
En 't Punische gewest, om troubraak zoo besproken,
Quam leeren, dat zijn trou bleef tweewerf onverbroken:
Laat ook de deftigheid, en onverzetb're kracht
Van Kato; 't wijs beleid, waar met die laatste nacht,
Die Katilina dreigd' aan Roome toe te lichten,
Ontdekt wierd door de vlijt, en schitterende schichten
Der tong van Cicero, te dezer Vierschaar treen,
En dingen om den lof; wij vinden't al in Een:
Wij hebbenze all' aan Een; die Mannen staan herschapen,
Althans, in eene Man, en bieden weer en wapen,
Het Vaderland te nut, met wijsheid, met beleid,
Met trouw, met vlijt, met moed, en met standvastigheid.
Men weeg dien Man eens naar: het Vaderland ten goede
Zich willig t'offeren, met onverschrokken moede,

Niet wuft, niet reukeloos, niet jeukerend om lof,
Die jonkheid, of de drift der hoogmoed geeft haar ſtof,
Maar met bezetten ernſt, daar in de ſchaal gelegen
's Lands dringende behoef weet alles op te wegen:
Den breidel des beleids te heffen; en daar 't Schip,
In holle dieningen, in barrening, en klip
Een Stierman zelf het Roer mocht uit de handen ſlingeren,
Het Roer te vatten in de klem van ijz're vingeren;
Standhaftig, arbeidſaam, en met een trouw die ſchier
Uit vijftig eeuwen vind geen weergade op papier;
En dit bewindſchap (dat het niemand kan verdrieten
De laſt uit zulk een mond te ontfangen;) te begieten
Met een welſprekentheid, die lieflijk uitgeſtort,
In haar aandringentheid, en kracht van reden, word
Getempert met een geur van Goddelijken bloezem:
Dit alles opent ons een Hoofd, een Hert, een Boezem;
Dit weegt ons eene Man: dien Roome nooit en zag
In d'onbedorventheid van hare held'ren dag,
Noch in haar zedetucht; zoo dat, door zulke ſtralen,
De Roomſche eeuwen 't hoofd voor Holland onderhalen:
Hier in, helaas! te min gelukkig dat die ſchat
Haar dus vergunt word in een eenig aarden-vat:
Ach! dat het Vaderland die paarlen kon verdeelen
Aan velen, en aldus het waarpand vond aen velen!
Maar ach! wat willen wij dat welgeſchapen lijf
Wanſcheppen, 't wijs beleid, en dapp're ſtaatsbedrijf
Ontzetten in zijn ſtand, met velen toe te wenſchen!
Men vind ſomwijl te nut de gaven veel'er menſchen
In eene menſch, een man, dien 't dringende bewind,
In nood, veel duizenden van mannen waardig vind;
En was het ooit de tijd, nu is't die tijd te noemen:
Wij willen dan van zelfs ons eigen wenſch verdoemen.

Al-

Alleene klemt ons 't hert, dat Gij zoo dierb'ren pand
O Vaders van den Staat, en van het Vaderland,
Aan zulk een halsgevaar en barrening van zaken,
Uw's ondanks, tevens op moet zetten, en ontſlaken:
Ach Vaderlands gevaar, moet uw' geſchudde kiel
(Indien een harder ſtorm haar moog'lijk overviel)
Die ſtorm, en ſtoot, op zulk een anker af doen rijen!
Helaas, dat plechtſtuk blijft den worp der krappe tijen.
Zal 't noodig zijn de naem te noemen van dien Man?
Dien, echter, ongenoemt geen menſch niet kennen kan
Zoo weinig als een toorts kan laten af te ſteken,
Wanneerze om hoog gezet haar ſtralen door doet breken:
De dankbaarheid nochtans wil dat men 't rijk bezit
Dier weldaad, ſchuldig ken volmondig aan *DE WIT*,
Die dapp're, die gedaald uit zulk een Stam van eere,
Door hagelwitte deugd de laſter durft braveren;
En, ſchoon hij ſtelt zijn naam ten doelwit van de nijd,
Zich keert aan hoon, noch dank, aan loffpraak, noch verwijt,
Daar wrevelmoedigen, als opgeſwolle padden
Vol zwadder en vergift, zijn glorij me'e bekladden:
Dies ook de lof van ver hem natreed, als beſchroomt
Dat hare glans te dicht hem onder d'oogen koomt,
Om dat beſtraffende gezicht niet af te wachten,
Dat alle loffpraak ſtelt beneden zijn gedachten,
En ſlechs de deugd acht om haarzelfs wil: dies ik derf
Dien Edelmoedige, met onvervalſchte verf,
(O koſt ik krachtelijk!) afmalen dus van verre;
Nu 't bruiſen van de Zee, door ſtormen, fors en barre,
Hem d'eerlijk ooren ſtopt; indien geen ſwaarder ſtorm
Van oorlogs onweer thans de ganſche Zee hervorm!
't Welk zoo 't hem mede ſleept, door vloeijende quetſuuren
(God, laat het Vaderland die hertwond niet bezuuren!)

Zoo moet dees Lofſpraak, als een ongeveinſde vloed
Van heete trannen, zich vermengen met zijn bloed.
Wij zoeken niet hier met uw' eerentoon te ontluiſteren;
Of door een anders licht uw' glorij te verduiſteren,
O Heeren, die met hem, zoo moedig en getrou,
Als Zuilen aan 't gewelf van 't groote Staats-gebouw,
O HUIGENS! O BOREEL! die dapp're laſt helpt dragen;
Met in den nood het lijf voor 't Vaderland te wagen:
Maar zal niet Gelderland, zal Zeeland niet die lof
Van hare Vaderen bekleeden, rijk van ſtof?
Dies w' in geen anders Oeſt ons zeiſſen weiden laten:
Maar voor zoo veel het treft de *Zeve vrije Staten*,
Die oogend' op DE WIT zich ſpieg'len in dat Licht,
Hiel dit een Hollands Hert in Holland zijne plicht.

J. OUDAAN.

AAN DE HAGENAARS,

Over 't Ombrengen vande Heer

JAN DE WITT.

Hoe dorſt gy *Hagenaars* dat ſtaatich aenſicht ſchenden!
Daar ſtaatkunde, achtbaarheit, en eed'le moet uyt blonk?
Dat aenzicht, daar men recht en reedlijkheit in kenden,
Dat aenzicht, uyt welks mond welſpreekentheit vaak klonk;
Hoe dorſt gy, *Hagenaars*, Heer JAN de WITT ontzielen?
Die liever ſterven wou, als u te zien vernielen.

G. BIDLOO.

Op

Op de

VANITAS,

Of het

Zinne-beelt van de TYT:

Door den druk in Print gemeen gemaakt.

De Tyd zit hier, gelijk verzet,
Als hy op 's werelts Schouſpel let,
Wanneer hy ziet het Boek ontſloten
Van de Op- en Onder-gang der Grooten;
En Palamedes vuyl vermoort.
Plutarchus heerlik melden hoort
Doorluchte Griecken en Quiriten,
Daar 't volk het bloet van dorſt vergieten:
Als hy violen ziet ontſnaart,
Wel eer zo lieffelijk gepaart:
Het Zantglas niet meer door ziet loopen.
De Slang in diſtelen gekropen:
Twee fackelen van licht berooft:
Bebloede lauren om een hooft:
De Heeren Witten doodt geſmeten,
Van die geen miſdaad in hun weten:
Dan roept hy vol misnoegen uyt,
De Deugt valt Ondeugt toe ten buyt.
Maar, Helden, die u zaagt vernielen,
Dit trooſte uw kint en zaal'ge zielen,
Dat 's werelts doen is treurig ſpel,
En ſy, gelijk een Glaze bel.

G. Bidloo.

Giſſelijcke Toepaſſinge

op de Print

Het Zinnebeelt van den Tijdt.

Wat doet hy? ſluimert, dut of ſuft
De Grijzaart, met bedwelmt vernuft,
Als ſtond zijn dagboek ongeſloten;
Terwijl hy met beroerden geeſt,
Zijn groot gedenkboek overleeſt,
Van d'Op- en Ondergang der Grooten:
Waar in veellicht het naar vertoog,
Van blad, op blad, hem brengt in't oog,
't Geen hem verbijſtert, en doet miſſen,
En in zijn rekening verſteldt,
Als waar'er honderdt jaar verteldt,
Door d'eigen Tijds-gelijkeniſſen.
't Zy d'oogſtmaand op Sint Bartels nacht,
Hem 't nachtgeheim t'ondekken tracht
Met Staats-blanketzel overpleiſtert,
Daar Vrankrijk haren Admirael,
Reeds afgemaakt, met vuir, en ſtaal,
Noch in zijn lijk onteert en teiſtert:
Of daar van 't zinkroer onverhoeds,
Vorſt Wilhelm, Henrik, in zijn koets,
Van 't moordmes doodlijk word getroffen;
Terwijl den toeſtel toont van verr'
Dat Ravilj'ak, en Balthaser
Op d'eer van ſulke daden ſtoffen;
Aartsſchelmen, om 't moorddadig feit:
Of let hy, hoem', uit Staats beleidt

De

De moord beglimpt met hof en raaden,
En ziet hy STUARD op 't schavot,
Helaas! van hoofd en kroon geknot:
'k Geloof hy mijmert in zijn blaaden
Door al den omslag die hy ziet:
Want BARNEVELD staat in 't verschiet;
De WITTEN kent m'er aan hun wezen,
In 't konststuk van hun swarte prent,
Om zulk een uytstek best bekent:
Daar elk zijn neiging kan doen lezen,
En onderschrijven wat hem lust;
't Zy Vaarzen, van hun deugd bewust,
Of Bijschrift, om hen swart te maken,
Doch 't Doodshooft met laurier gekroont,
Hen overschaduwende, toont
Wat eer hun einde komt bestralen;
Of wat hen toekomt, na de dood:
't Zy 't Snarenspel hun lof vergroot,
't Boek der Doorlugtige bedrijven
Geopent staet, of bloot geleit
't Blad der Vermoord' Onnozelheid,
Om daar hun naamen in te schrijven.
Daar alles in het spiegelglas,
Zijn weerschijn geeft gelijk het was,
In held're luister hoog en heerlijk
En groot van aanzien. Oude Man,
Wat sluimer of wat sufje dan?
Of dreigt u 't Toorts-licht noch te deerlijk.
Of 't half-gescheurde STAETS-EDICT?
Of is 't de slang waar voor gy schrikt?
Die zig al grijnzend toond van ond'ren:
'k Geloof niet, dat g', ô grijze Tijd,
Zelf van uw slang gebeten zijt!

Uw ſlang die g' eerſt tot elks verwond'ren
Hebt aengeſokt, en zacht geſtreelt,
En als een ſpeeltuig mee geſpeelt,
Gelijk een hoepband rond gebogen;
Die nu hy zijnen band ontſchiet,
Verwaarlijk dreigt, en ſchriklijk ziet
Uit helſch-gevormd' en bloedig' ogen.
En nu den ſtaart niet met den bek
Wil bijten: Raad' ik recht? ontdek
('k Kan 't alles op geen aas doorkniſtelen)
Zelf wat gy meent, of wat het was:
Of ſchuilt de ſlang hier onder 't gras?
Neen! maar hy weid zich in de diſtelen:
Daar hy zo licht niet, dat 's gewis,
T'ontdekken noch te vatten is.

Een Ander.

AAN de TYDT.

Schuyf toe 't gordijn, 't is ijdelheyt
Al wat de Tydt voor oogen leyt:
Of is't iets anders, zo zijn 't plagen
Die wak'kre Helden moeten dragen.
Wat ſuft gy, grijze Tydt? of wroegt
U 't leet daar vroomheyt onder ſwoegt?
Schuyf toe 't Toneel vol gruwel-ſtucken,
Vol ijs'lijkheyt en ongelucken.

DROOM.

'T Was middernacht als my een bange ſlaap ontſchoot,
My dacht ik ſag de Broers *de Witten* na hun doot,
My roeren aen den arm, daar ik haar lof wou ſchrijven,
Laat (ſprak Heer *Jan*) dat werk, goetwillig Dichter, blijven.
Een later eeuw zal al ſo ſeker zijn, als gy,
Dat ik noyt neyging had tot Land-verradery.
Ik heb als Voorſpraak 't recht van Holland, en haer ſteden,
Als het van vijanden, of vrinden wierd beſtreden,
Verdadicht na mijn plicht; al wat ik immer deed
Daar van gevoelt mijn ziel geen naberou noch leet,
Als waar'er iets gebeurt te ſmet van mijn geweeten,
Schoon my de laſtermond dit vaak heb toegebeten.
't Loon-trekkend Raatsheers-ampt, dat my te beurte viel,
Toen dacht my dat ik dus hem in voer, Groote ziel,
Uyt 't edel lijf verhuyſt, dat onder Hollants vad'ren. . . .
Terwijl ſach ik het bloed afgudzen uyt zijne adren,
De pezen trekken, 't hert hem ſlaan; maar hy vernoegt
In God, en zijne wil, ſprak, Ey ſwijg ſtil, dit voegt
(En wees op wonden, en op afgeknotte leden)
Al die ten voordeel van haar vaderland iets deden:
Dit is de bloed-livry, die door alle eeuwen heen
De trouheit dragen moſt. Dus zijn ons voorgetreen
Ter eeuwiger geheuch, wat meer of min miſhandelt,
Al die het pad des deuchts, gelijk wy, zijn gewandelt,
Ik wil niet roemen op mijn daden, en gy ook
Roem op mijn daden niet, want roem is min dan rook,
Voor die zich ſelve kent. dat gy u toont genegen
Tot mijn gerechte zaak, is hoog voor my te wegen;
Maar ſo gy dienſt, en eer, my doen wilt na mijn dood,
So ſwijg; en eer die God die ons by hem ontbood.

Die zal rechtvaardig al mijn werken evenaren.
'k zach Heer *Cornelis*, niet zo koel, maar uytgevaren,
Schoon afgepijnicht, hem met een ſoldate tong
Zijn moord verwijten, die hem moord ten halze opdrong:
Hy, hees van kermen, riep het Recht, laat onrecht heulen
Aen haer eenzijdicheit, en burgers werden beulen,
* *Maar mijn gemoet, dat pijn groots uytlacht en braveert,*
Blijft, als een die het maar van verr' ſiet, onverſeert,
En durft de knechten, moe van folteren en rekken,
Om my te pynigen gelijk mijn heer, opwekken,
Met woorden kloek van klank, dat mijn triump bepleit,
Het ſchelmſtuk dat my ſchelms te laſte word geleit.
Dus ſprak ik, toen de koord mijn zieke leden knelde,
En ieder op de proef van ſijne lengte ſtelde,
Toen nare bangheit my God roepen deed om kracht,
Door martelen bykans al tot mijn eynd gebracht.
Maar gy, herſchiept mijn macht, ô eyndlooſe Alvermogen!
Dit ſeggende, wreef hy zijn waterachtige oogen,
Met zo manmoedigen en eerelijken zwier,
Dat my het hert ontroerde, en 't aengezicht zijn vier
En kleur verloor, het hair ſtond my van ſchrik te bergen,
En hoe ik mijne keel meer klank quam af te vergen,
Hoe dat ik ſtommer wierd, toen was 't of my een koorts
Door al de leden reed, die my de zinnen voorts
So trefte, dat ik niet meer van mijn *Droom* kan zeggen,
Als dat ik op mijn hand, haar handen voelde leggen,
Noch nat, gelijk my dacht, van 't doodelijke ſweet,
Sy ſpraken ſcheydende, wy ſijn verloſt van leet.
'k Ontwaakte: maar het kon in lang niet in my komen,
Hoe ik de waarheit had dus klaarlijk kunnen Droomen.

* De Verſſen, met andere letter, luyden in 't latijn uyt *Sil. Ital.* aldus:

Mens intacta manet ſuperat ridetque dolores
Spectanti ſimilis, feſſoſque labore miniſtros
Increpitat, dominique crucem clamore repoſcit.

Zijnde deſe van de Heer Ruwaart gezegt nae 't pijnigen.

OP 'T GRAF
van de Heeren
CORNELIS en JOAN de WIT.

Hier dekt een flechte fteen twe koftelijke lijven,
Waar in de Razerny haar felle klauwen joeg:
Niet ziende op eene reekx doorluchtige bedrijven,
Hoe dees den Raat verfterkte, en die den vyant floeg.
Dat gy geen wapens fiet, o Lezer, daar zy leggen;
Wecke uw verwondring niet; dit deed de moordenaar,
Op dat den na-neef haeft vergeten fou te feggen,
Hier leit, van 't volk vermoort, het edelmoedig paar,
Dat haare wapenen met loof van daden kroonde,
Hier leggen fy wie 't volk met moort voor 't goetdoen loonde.

Op de
MEDAILJE
der felver Heeren.

Twee WITTEN, eens gezint,
Gevloekt, gehaat, gemint,
Ten fpiegel van de Grooten
Verheven en verftoten.
In alles Lotgemeen,
Staan naar hun doot by een,
Gelijk zy hier nae 't leven
Zo konftig zijn gedreven.

WYSHEYT en DAPPERHEYT

der Heeren Gebroederen

CORNELIS en JOAN de WIT.

Geroemt in de Hollandse Mercurius van 't jaer 1667.

SOo mach ons Vaderlandt nù weêr zijn Hooft op ſteecken.
Danckt Godt, en d'Overheydt, die 't zoo wel heeft geſtiert,
Dan wert een Staet eerſt ſterck: De Deugt te recht geviert,
Wanneer 't Verraet geſtraft, en 't Schelm-ſtuck is geweecken.

Verknaecht nu u bewuſt, o! noyt geruſte Zielen,
Die door u vuyl beleydt, 't Landt hieldt in bangen noot,
En meenig trouw Matroos onnoodig bracht ter doot:
Van een lang bitteren Strijdt zijn oorſaak zulke Fielen.

Maar gy kloekmoedig Held, ga nu in Vreê ontluykken,
U, meên ik, Stierman van het machtig Hollandts Schip
Die 't wijſlijk hebt beſchermt voor meenig Storm en Klip,
Van uytterlijk gewelt, en ſchalkkelijkke Fuykken.

Godt heeft U trouw geſien, Godt heeft U zorg gezegent,
Godts Kinderen roemen Godt voor zoo een weêrdig pandt,
En U als 't Heyl, naaſt Godt, van 't lieve Vaderlandt:
Te recht wert zulcken deugd' met zulcken dank bejegent.

Die gy zoo wel beleit, U Broedér heeft bevochten,
Geniet de Vreede, beyd' nu eens, in ruſt en Vree,
't Volk gunt U dit te recht; Waar zijnder noch zoo twee,
Die zoo vol Eer, voor 't Volk noch zoo veel moeytens zochten?

Die gaven Lijff en Goed, en Vrouw, en Kint ten beſten,
En 't voordeel van een Stadts-Regeering en van Staat,
Die 't Algemeene beſt, zoo verr' voor 't eygen gaat,
Als zy in Ampten ſtaan, en luyſter, voor de leſten.

Laat

Laat Roomen Scipioos, laat Roomen Catoos roemen,
Die Helden in den Strijd, dees Vaders in de Stadt,
In dese Broederen, zijn dees, en die, vervat,
De nijdt en kan niet meer haer groote Daden doemen.

Manhafte Broederen, Godt wil U Leven sparen
Zoo lang gy 't Leven wenscht ten besten van 't Gemeen,
Die 't Landt in zulkken noodt zoo vreedzaam hout by een:
Zoo ploegt een kloek vernuft ook d'alderwoeste Baren.

En zoo deez' Vree noch eens hier namaals mocht verdwijnen,
Of Binnen-Lantze twist ons hangen over 't hooft,
Dat wy van zulk bestiers maar nimmer zijn berooft!
De Nacht en is geen Nacht als zulkke Sterren schijnen.

Laat anderen 't getal van veel Triumphen melden,
Of roemen over Vree, gemaakt met haars gelijk,
De WITS zijn Hollandts pronk; Met zulkken machtig Rijk
Te maken zulkken Vree, was 't werk van zulkke Helden.

Op d'Afbeelding van de Heer
CORNELIS DE WITT,

Toen zyn Ed. het exploict op Chattam volbracht hadde.

DIt is de WITT, die voor 's Lands vryheyt is geschapen,
Die sich vrywilligh van het kussen heeft berooft,
Dat hy sijn Vaderlandt geleydt heeft onder 't hooft,
Op dat het afgeslooft eens moght gerust gaen slapen.

Op d'Ombrengers van Heer J. de Wit.

Wat is dit voor een volk ? wat aart
Van menſchen zijn het die hier leven ?
Die haar tot zulk een werk begeven,
Dat van de wreeſte (hoe vermaart
In boosheit) ſelver wort mispreſen
Wie heeft van ſoo een ſtout beſtaan,
Soo langh de zon is opgegaan,
In een Geſchietboek oyt geleſen ?
Sal nu de nazaat niet, wanneer
Hem dit bedrijf komt in gedagten,
Uw naam verfoeijen en verachten,
Om dat gy dus veragt uw eer,
Ontzagh, en luyſter, en vermogen ?
O Haagſe woedende gemeent',
Wat geeſt was met uw geeſt vereent
Die dus benevelde uwe oogen ?
Wat porde u zijn levens-draat
Met houwen, kerven, en met ſteken,
Doch ſoo onmenſchlijk af te breken,
Die u behoed heeft door zijn raat,
En onvermoeyde zorg, door 't waken
Voor vryheyt, eendragt, ruſt en vre :
Die 't zwaart van onheyl in de ſche-
Liet blijven, dat een ſtaat doet kraken,
Of viel uw vrijheyt u te ſwaar ?
Of kond gy niet uw ruſt verdragen ?
Die gy genoot naar uw behagen,
Of ſcheen uw eer-ſon al te klaar !
Hoe ſult gy nog zijn doot betreuren !
Wanneer als ghy de vrijheyts bant
(Waar door 't vereenight Nederlant
Moet ſtaande blijven) ſiet verſcheuren.
Door twee-dragt, muytery, en haat,
Daar van gy 't vuer hebt aangeſtoken :
Onſinnige, ſoo wert verbroken
De ſteunpilaar der vrije ſtaat
Die by de Heer *de Wit* zijn leven
In d'hoogſte eer-top was verheven.

H. M.

De

De Lasterkladde der Lantverraderije
op de
HEEREN MAGISTRATEN
Uytgeworpen, Afgekeert, en Neergetreden,

LAcedemoniërs, Atheners, en Thebanen,
Doorluchtige Overheên van razende Onderdanen,
Die uw' beproefde trouw, te Velde, en in den Raad,
Manmoedigh hebt besteedt tot welstandt van den Staat,
Wy eysschen 't voorbeeld niet van uw' beroemde daden,
Noch poogen't heerlijck loof van uwe lauw're-bladen
Te passen om de kruyn der Helden onser Eeuw,
Der Vad'ren onses Volcks: nadien een woest geschreeuw
Der bitter' opgereuyde, en hollende Gemeente,
(Een kancker die soo diep door-ettert in't gebeente)
Niet eens meer van't genot van hare deugd bewust,
Die glory heeft vertrapt, dien luyster uytgebluft:
Maer ach! wy vord'ren u, in dees ondanckb're tijden,
O trouwe Focions, rechtvaerdige Aristiden,
Naemhaftige Agissen, Epaminonden, en
Themisthoclen, en wie men verder waerdigh ken,
Datse om hun helden-deugd, en door verloop van saken,
Om hun standvastigheydt verstrecken tot een baken
Der volgende Eeuwen, van het wanckelbaer geval,
(Wanneer 't hun kielen smeet en dreef aan lager wal)
U eysschenwe, om een proef van uw gedult te aenschouwen,
En hoe uw' grootsche Ziel een selve moedt kon houwen,
In uw' verlatenheydt, in ballinghschap, in noodt,
In boey en vangkenis, en 't grynzen van de doot:
Met reden, want althans is ons de tijdt herboren,
Van die in uw' bedrijf haer uytkomst sien en hooren.
Of is ons, om een Held te schoeyen op de leest
Van sijn volmaeckte standt, oyt Romen nut geweest,
Om hare Scipions, Camillen, en Metellen,
Pompejen, Ciceroos, en Catoos voor te stellen,

Wy foeckenfe andermael, maer hoe doch? in dien ftandt
Daer een Pompejus wordt geworpen aen de ftrant,
Daerm' eenen Cato fiet na Cæfars kercker rucken,
Daer eenen Cicero, gedruckt van ongelucken,
Kloeckhartigh reyckt den hals aen fijnen Moordenaer,
Aen Lenas, dien hy felfs verlofte uyt hals-gevaer.
En vraeghtme, wiefe zijn die wy gelijck waerdeeren
Met fulck een Helden aert? het zijn de Burger-Heeren,
's Lands trouwfte Vaderen, by-na van Stadt tot Stadt,
In goedt en bloedt gehoont, befproken en bekladt,
Geteyftert en getornt, en (fouw men 't feggen mogen)
Als in het aengeficht getrappelt en gefpogen:
En wil men nader proef, als bleeck het niet foo klaer,
Wijl faghter uytkomft deckt het door-geftaen gevaer,
By meerder uytfteeck zijn't DE WITTEN en DE GROOTEN,
Wien nu d'ondanckbaerheyt van 't kuffen pooght te ftooten;
Niet flechs d'ondanckbaerheyt (dat heeft men meer gehoort)
Maer d'onverfoenb're wrock, de Manflacht, en de moord:
Waer toe een leugen-geeft uyt d'afgront opgefonden,
Als met een Jacht-gefpan van Doggen en van Honden,
Hen aenbaft, fchent en bijt, van laft'ren fchor en heefch:
Des pooght de Razerny de tanden in hun vleefch,
De klaeuwen in hun bloedt te fetten, en te verven,
Hun hert, indienze koft, te kappen en te kerven;
Ja tot een gruwel-vloeck van alle gruwlijckheên,
Men durft het Rechter-ampt der Eeuwigheyt bekleên,
Met hen in eeuwigheyt ter afgrond af te ftooten:
Een boosheyt waard den difch van Molochs Feeft-genooten,
En waerd de Priefterfchap dat fulck een ftuck bekranft,
En grimlacht in de vuyft, en om die gruw'len danft,
En blaeft in hunnen ftoet, en tuymelende fcharen,
Den Geeft van Molochs-geeft, en Baäls brand-altaren.
Nu zegh my Borgeren, nu zegh my, waer van daen
Dees dolle en woede drift? (laet aen d'een zijde ftaen
't Onloochenbaer bewijs van hun bedreve daden,
Waer met m' al juychende die Helden, en die Raden,
Toen haren arbeyd quam het Vaderlant te baet,
Erkende als Vaderen, en Steunfels van den Staet,

En op de Zege-koets der glory fagh geheven)
Waer heeft hun trouw verdient; wat heeft hun Deughd bedreven;
Dat dees bejegeningh, dat dees onthalingh paft?
't Is niet genoegh, dat elck met laft'ren janckt, en baft,
En hen beftormen laet van *Duyvelen met ftaerten*,
(Soo fpeelt die Helfche geeft fijn fpel met blinde kaerten)
Maer fet eens voet by 't ftuck, betoon het, wijs het aen,
Waer in hun wan-bedrijf, en misdaet fal beftaen,
Maer met gegrond bewijs, dat voor den dagh getreden,
Is bondigh onderleydt van waerheyt en van reden;
Niet met die lamme en lompe, en uytgelijmde praet,
Van wegh-gefonde fchat, van fchendigh Land-verraet,
Van koop en leveringh, met 's Vyands Macht gefloten,
Daer 't onfe Steden geldt; en 't geldt daer voor genoten:
Een voorwerp datmen thans in foo veel vormen giet,
Dat wien 't wanfchepfel lijckt, het lijckt hem felven niet;
Daer yeder op fijn Pop verlieft, haer foeckt te hullen
Met onderfcheydenheyt van vonden, ja van prullen
Gevonden in den ftanck, en dreckhoop, by de ftraet,
Datm' om de Moolick lacht, die foo wanfchicklijck ftaet:
Maer wat behoeven wy dit wan-gedrocht te ontleden,
Ontfchulding geld'er niet, men luyftert na geen reden.
Maer ghy, Doorluchtige, beroemde Vad'ren, ghy
Behoudt, in 't eerlijck bloedt der Borg'ren, u waerdy
En achtingh, noyt naer eyfch uws grootheyts uyt te meten;
Des moet uw eygen hart, en 't ruftige geweten,
U vergenoegen, en beloonen by fich felf,
Hoe feer d'ondanckbaerheyt uw daden onderdelf;
En luft u 't oogh te rugh te wenden, na die Beelden
Der Helden, die fich felf met die vernoegingh ftreelden,
Soo wacht oock 't eyge Lot, dat, na verloop van tijdt,
Ghy buyten reyck geftelt van lafter, en van nijdt,
De Nazaet Uw bedrijf fal kennen en waerdeeren,
En uw gedachtenis niet min dan heyligh eeren;
Terwijl uw' Hateren, in 't ongedenck gebracht,
Verdwijnen in hun graft, en herkomft van de nacht.

Uyt de Pen gekomen op den 18. *Augufty* 1672.

Lasterkladde der Lantverraderije
met bloet begoten, met tranen afgewischt.

DUs sprack ick, van verdriet, en smert om 't hert geslagen,
Om d'uytkomst, soo me dacht, die w' aen die Helden sagen,
Maer t'onbewust, helaes! te blind en t'onbewust,
Dat in soo korten stondt, die woede niet geblust,
Maer slechts bestulpt, van nieuws stond weer te slaen aen't rasen;
Van meer dan helsche drift, en boosheydt aengeblasen;
Tot dat de tweede * dagh zich met den avond sluyt,
En levert soo vervloeckt en fel een Schou-spel uyt;
Dat noyt de Son, soo langs' om 't Aerdrijck heeft gereden,
Een diergelijcke aenschouwde, in alle afgrijsslijckheden:
Wat wijsheydt, wat verstandt, wat tongh, wat breyn, wat geest,
Sal oyt soo zin-rijck zijn, of is soo kloeck geweest
Om sich te dienen van gedachten, vonden, woorden,
Om uyt te boesemen die Moorden aller moorden!
Om uyt te beelden, ach! dien dagh, dien avond-stond,
Waer door 't gestarnte schrickte, en suysselde, als 't sich vond
Op sijne wacht gestelt, en 't Aardrijck most aenschouwen,
Waer van de Zon met schrick 't gesicht hadt afgehouwen:
En sich bewegen met een dryvende verdeck
Van Wolcken, tot se haer licht geheel na ond'ren treck;
Och of de duysternis, toen 't Aerdrijck overstreken,
Noyt zedert van de kim des Aerdrijcks waer geweken,
Soo hielse in haren domp geslingert en gevat,
Die gruwel, die, al 't geen met gruw'len is bekladt,
Vergoelickt en vermaeckt met eene glans van verwen,
Dat al haer doodsch gestel doet flaeuwen en versterven;
Sant Bartels-feest, Piemont, en Yrlands bloet-tooneel,
Schuyf uw' Gordijnen toe, uw Schou-spel heeft sijn deel;
Een ander handelingh vertoont mismaeckter schimmen,
Die, hoe geteystert, hoe geleebraeckt, opwaerts klimmen
Heldhaftigh van gestel, een fierheydt, Groots van leest:
Siet hen ten oogen uyt, daer zijnse! dats de Geest
Van Heere JAN de WIT; men kent hem aen sijn treden
En d'eed'le Helden-swier van sijn geknotte leden,

* *Den 20. Augusty 1672.*

't Lid-

't Lidteken, dat hy noch ontrent de ſchouder draeght,
Toen 't eerſte moord-geſpan de Man-ſlacht hadt gewaeght.
Verſtreckt een kenn'lijck merck om niet hier aen te miſſen,
Door dien de Broederen in hun gelijckeniſſen,
Soo eer, als nu te juyſt zijn op elckaer gevormt:
O Godt! heeft dan aldus de dolheydt hun beſtormt,
Dat kenn'lijck onderſcheyt van ſweemzel en van weſen,
Geheel is uytgewiſcht! neen, neen, beſchout eens deſen,
Dat 's Heer CORNELIS, thans van taalje ruym ſoo hoogh
En ryſigh, juyſt gelijck de koorde hem reckte, en toogh,
De pijnbanck-koorde, daer het Lichaam aengehangen
Het knarſſende gezeet der zenen voelde prangen,
In ſulck een tintelingh van pijnen (want ſijn wee
Verdubbeld door de quael die 't ſiecke Lichaem lee,
Was aen een zweer-geſwel van ſellifs uytgeborſten)
Waer met die Rechteren hem overladen dorſten:
Voorts ſtaenſe dan gelijck, met opgeſneden buyck,
Van Leên, en ingewandt, geplondert, ranck en ſluyck,
Die ingeſoncken, eerſt nauw plaets en ſcheen te laten:
Om 't ledigh ingewandt te bergen, en te vaten;
De Ribben, pas met vel gedeckt, ſtaen een voor een
En puylen door het vleeſch, het borſt-been door-geſneên,
En opgeſpalckt gelijck m'een Slacht-beeſt op ſiet ſpalcken,
Kan d'eed'le woonplaets van hun harten niet bezwalcken,
Hun harten, die, helaes! ten boeſem uytgeruckt,
In dees uytſinnigheyt, of zijn verongeluckt,
Of, ſwevenſe over Zee, gelijck 't gerucht wil melden,
Soo voeldt noch van de kracht van 't eed'le deel dier Helden
Sich 't woedende Element van d'eygen-anghſt geraeckt,
Die hare golven vaeck ſoo driftigh heeft gemaeckt,
Datſe in den Theems, en hoogh na Chattam opgevlogen,
Brittanje pranghden met de dood-ſchrick onder d'oogen,
Door 't nat, waer van het ſich de heerſchappy vermeet;
Dat bruyſende andermael op hare Oevers ſpeet't,
En voor die Helden vlucht, met zidd'ren en met beven,
Als eertijds op de proef van haer grootdadigh leven:

Hier zijn de kogelen, niet een, niet vier of vijf,
Maar in ontelbaerheydt gedreven door het lijf:
Siet nu het aensicht aen, om hoogh is 't hoofd geschonden,
Musket-kolf slagen, van afgryffelijcke wonden
Gevollight, druckten 't breyn ten neus uyt, blauw en blond
Van wangen, dras van bloedt, van 't slepen langhs de grond,
En swart van modder, ach! van boven tot beneden
Ontmaaxelt, en onteert, de neus is uyt gesneden,
De ooren afgeknot, de lippen als een stroock
Ten tanden afgehaelt, soo sietmen 't aaklijck spoock,
Het geen de Doot verbeelt, gemaeckt in al sijn deelen:
Een Eed'le gramschap schijnt in Heere JAN te speelen,
Met een verachtelijcke en half-gebroocke lach,
Om sulck een raserny en dolheydt, ach! ach! ach!
Om sulck een koopmanschap van Vleesch en Ledematen,
Gepleeght self in 't gesicht van Hof en Raed, en Staten,
Gepleeght van Borgeren van 't eed'le 's Gravenhaeg',
Elck even gretigh; elck al even gus en graegh.
Dees om de voeten met sijn Lonten t'saem te winden,
Die omse, om hoogh getilt, aen 't Wiphout vast te binden,
Een ander om de Longh en Lever (op de smaeck
Van 't grynsende aengesicht) te spijck'ren aen de kaeck:
Dit alles in 't gesicht van soo veel Ruyter-benden,
Maer met gebonde macht, of met verstuyckte lenden,
Van toen 't geweld bestond te bonsen op de deur
Des Kerckers, en al voorts sich diende van de keur
Van moker en musket tot openingh van Sloten,
Om dus in 's Moorders klauw de Broeders uyt te stooten:
Dit alles in 't gesicht van staet'ge Tempeliers,
Hier somber, stil en koel, schoon elders soo vol viers,
Hier sonder woord of spraeck; om 't Schou-spel datse sagen;
Tot dat een walleming, hen om het hert geslagen,
Een hert-versterckingh eyschte, en van verquickend nat
Geholpen, andermael dat schoon gesicht hervat:
Daer d'eerbaerheyd, en schaemt' ten uyterste geschonden,
Men op en onder-kleet, als hongerige honden,
Ruckt, scheurt de dooden, of half dooden van het Lijf,
En trappende op de buyck hen aenschreeuwt sterck en stijf.

Waer

Waer op als wouwmen 't oogh van verd're feyl verschoonen,
De woede oock spots-gewijs haer eerbaerheydt wil toonen,
En bindt een doode Kat op 't geen te decken ftaet,
Maer voor een korte poos, tot datse verder gaet:
Stort tranen al wat leeft! neen! leveloose dingen
Stort tranen! Want wat leeft wil of van vreughde springen
Om sulck een boosheyd, of gevoeld aen d'ander sy
Een herts-beklemtheyd, die geen tranen machtigh zy:
Ach, ach, ach, ach, ach, ach! hoe kan het Godt gedogen!
De Helden heffen noch hun oogen, sonder oogen,
Ten Hemel, als om Godt te tuygen van hun leet;
En tot betoogh van yets het geen men niet en weet,
Schijnt d'oudste met de handt te wencken, om te klagen;
Drie ving'ren (d'and're zijn ter hand-knuyst af-geslagen)
Betoonen dat de Tongh uyt sijnen mond gescheurt
Het klagen hem verbiet, dies laet hy dese beurt
Aen sijn Heer Broeder: Ach! stondt dit u dan te wachten
Bataefschen Cicero, die Klippen kost versachten
Met uwe zegenrijck' en goddelijcke Tong,
Dat men soo dierb'ren Lidt u dus ten neck uytwrong!
Verdiende dit de trouw van voorslagh of van Raden!
Of most een Fulvia dus weer 't gesicht versaden,
Of pricken met een spel het spraeck-lid dat haer trof,
Wanneer het weyden gingh in kracht van ernst en stof!
Helaes! uw' Broeder schijnt noch yet te willen spreken:
Men denck dat sulck een galm hem uyt de mond kom breken.
Hier staenwe, Rechteren, hier staenwe rechte voort;
Wy zijn door uw bedrijf mishandelt en vermoort;
Een vonnis 't geen verswijght en misdaed, en betichtingh,
Baert wrevel, baert geweldt, geen recht, noch onderrichtingh,
Maer draeght bewijsbaer blijck van onschult; ghy die trots
U van my afwendt, sult voor d'eeuw'ge Vierschaer Gods
('k Verdaegh, 'k verdaghvaerde u) des rekenschap doen hooren,
t'Wijl 't overtuyght gemoedt sijn wroegingh niet sal smooren:
Maer wilt ghy weten, waer ons beyder Land-verraed,
Waer mijne Vorsten-moord, en toelegh, in bestaet?
Die saghmen afgebeeld, en krachtigh voor-gedragen,

Te

Te Dordrecht in den Raedt, met Chattams nederlagen,
Daer fteeckt mijn Mifdaet uyt, maer van mijn Zee-laurier
Befchaduwt, toen mijn vuyft haer Zee-macht fette in vyer:
Toen andermael hier by twee Koninckliјcke Vlooten
Geflagen op de Zee; en 't Staets-verbondt gefloоten
Te Bruffel op het Hoff, tot Vranckrijcks wederwicht:
Dit 's d'aenflagh en 't verraet, door mijn beleyd verricht;
Ha! ha! ha! ha! wy zijn verraders van de Steden,
Die wy verdadighden in Oorlogh, en in Vreden,
In nood, en hals-gevaer, en hachelijcke kans:
Maer nu de Franfche kroon fich met de Britfche althans
Soo vaft fluyt in verbondt (Godt weet het wien ten voordeel!)
Strijckt Hemel, Aerd', en Zee, voor ons een ander oordeel,
Dan datwe, dien ten dienft, de welftand van den Staet
Doen ftranden fouden, op de klip van Land-verraed:
't Vyandelijck gefpan der Vorften weet wel anders.
En anders tuyght de pen van 't hoofd der Engelanders:
Alleen het Vaderland (doch defe naem onwaerd)
Althans 't gedroghtelijckfte en fnoodfte Land op Aerd',
Barft uyt, en blijft verftockt, in woede, en razernye,
Wy wenfchen, dat ons leet haer tot haer heyl gedye!
Mijn daden, mijn bedrijf, en 's Broeders pen te Boeck,
Laet eeuwigh tuyge zijn der onverdiende vloeck:
Godt, Godt d'Almachtige blijf onfe faeck bevoolen.
Hy eynd'lijck fal 't gefchil beflechten fonder doolen.
  Dus, dachtme, fprack den Held: Maer ick door treurigheyd
En weemoed afgemat, gaf eynd'lijck dit befcheyt.
  Ruft grootfte Zielen, ruft, die 't Aerdrijck heeft gedragen,
Ghy twee kloeckmoedighfte, twee dapperfte, onfer dagen,
Ghy paerlen onfer Eeuw, in wijsheydt, moedt en trouw!
Hoe ftraft ghy defen Staet met eeuwigh naberouw,
't Welck haeft 't ondanckb're Landt ten boefem uyt fal wellen:
Het zy 't ten gronde gae ('t is reeds aen 't overhellen)
Of dat het nochmaels door Gods goedheyt blijf in ftand:
Ruft, Zielen, ruft in God, in 't eeuwigh Vaderland.

R. D. N.

GRAF-SCHRIFT

op de Heeren

CORNELIS en JOAN de WIT.

VIRTUTI COMES INVIDIA.

HIer leit het deerlijk overſchot,
't Uitbraakſel van het Haags ſchavot,
Gekapt, gekerft, gekneuſt, geknot;

Van twee Gebroeders, die zoo WIT
Van Hert, als Naam, d'ontrouwe Brit,
En wie met hem het recht' beſit

Van Hollands Vryheid, zonder re'en,
Te Water of te Land beſtre'en,
Of eenighſints geweld aan de'en,

Kloekmoedigh hebben wederſtaan:
De Nyd heeft haar de dood gedaan,
En d'Ontrouw hare Trouw verra'en;

De Ondeugd op de Deughd verſtoort
Heeft haar als Vyanden vermoort,
En wreed'lijck in haar bloed verſmoort.

Het Recht, al overlangh geſtompt,
Is voort met haar in't Graf gedompt,
Wie weet of 't immer weder kompt.

Knaaght nu ondankbare Gemeent
Uw' tanden ſtomp aan haar gebeent:
Maar gy O! Holland treurt en weent.

Den grooten Rechter volght haar baar,
Langmoedigh is zijn Oordeel; maar
Wanneer het valt, ſoo valt het ſwaar.

Sequitur ſuperbos Ultor a tergo Deus.

Op een Tronie van de Heer Raadpensionaris, *van pleyster gemaakt, door* Quillinus.

Dus leeft de Witt, 's Lands Raad, en Voorspraak, na zijn dood,
Door swarte en grauwe Nijd besprengt met dierbaar rood;
Maar 't woeden van die moord, gevloekt by alle wetten,
Kon 't Wit der blankste Deugt met vuyl noch vlek besmetten.
Dees witte steen verbeeldt zijn zuyv're onnoozelheyd:
De Vrijheyd vind haar graf daar zijn gebeente leyt.

Een Ander.

Dus leeft de Wit in't hert van alle oprechte herten:
De mont der Vrijheit en der Staten trouwe Raadt.
Zijn doot, al t'onverdient, sal Hollant eeuwig smerten.
Hy storf voor 't Vaderlant een Martelaar van Staat.

GRAF-SCHRIFT.

Gy zijt een steen, zoo gy dees steen ziet, en niet steent:
Hier leyt de Witt, maar niet geheel, in zijn gebeent',
Het ander overschot van zijn geschonde leden
Wierd afgescheurt, verkoft, of met de voet vertreden:
Vervloekte ondankbaarheyd, die dus de Deugd beloont,
En 's Lands Verlosser met zo scherpe doornen kroont!
Noch wenscht hy, met sijn bloed het vuur der twist te blussen,
En al zijn moordenaars voor Gods gericht te kussen.

Ioannes & CorneLIVs De VVItt
PII Ingratæ PatrIæ MartIres.

Op

Op de
SCHILDERY

Te Dordrecht in't Raadhuys opgehangen.

DE oudtheyt wort nu kinds, haer luyster is verdwenen,
De WITT stapt alles wat'er voor hem gingh verby,
Dit is een kort begrijp van deughd; sijn Schildery
Daeght all' het marmer uyt van *Romen* en *Athenen*.
Dit Hoofd en dese Hand gaf 't Christenrijck de Vrede.
Hoe vreeslick trock hy uyt! hoe lieflick quam hy wêer!
Die Karels Schepen brack tot houts-kool, om 't geweer
Tot sachte zeyssens en tot kouters te versmeden.
Geluckigh Raed-huys, en verheughde galerijen,
Wiens naam dat eeuwigh wert door dese Schildery,
Indien gy wilt dat oock de vrede eeuwigh zy,
Verçiert de Spiegels van ons' Schepen met copijen.

A. v. OVERBEKE.

Op't Onverstant, de Wit *uytmakende voor een Arminiaen.*

DE WIT, roept Onverstand, is Geus slechs in de mont,
Maar Armiaens in't hert. O! laster ongegront.
Laet tuygen minst verdachte en meest ervaren lien.
De Burgers van den Haag die hebben 't hert gezien.

Par nobile Fratrum.

Evectos ad summa, odiaque furente necatos,
Fortunæ lusum cernite Wittiadas;
Par animus par vita fuit, nec e junctus eadem
Post mortem arteficis junctus uterque manu est.

P. FRANCIUS.

GEBEDT
van
Mr. PIETER de GROOT.

Mijn ziel trek al uw' krachten by malkaar,
Vergaar een ſchat van uitgeleze woorden,
En roem uw' God door al des werelds oorden,
Met pen, met tong, met zang, met fleuit, met ſnaar.

Den grooten God, die onbepaalt van wezen,
Sijn troon in't hoog gewelf der hem'len houd,
Het aardrijk tot zijn voet-bank heeft gebout,
En d'Englen tot zijn lijfwacht uitgelezen.

Hy. die al wat in lucht, of zee, of aard,
Na zijn gedaant', en wezen werd bewoogen,
Wel eer heeft door een enkel woord voltoogen,
En nu noch door een enkle wenck bewaard.

Hy, zeg ik, die de heldere gordijnen
Des blaau lazuren luchts met ſterren dicht
Bezaait heeft, en met Zon en Mane-licht
Begaaft, om ons by beurten te beſchijnen,

Hy, die de aard met allerley gediert
Met kruid en ooft van veelderhande ſmaken
Met bloemen die 't geſicht en reuk vermaken,
Met Berg, en Boſch en wat'ren heeft verçiert.

Hy, die de Zee met gantſche Koninkrijken,
Met duyzenden van Eylanden gehuld,
Met zoo veel viſch en ſchatten heeft vervuld,
Dat zy geen deel des werelds hoeft te wijken.

Niet

Niet om iet toe te brengen tot zijn wenſch,
Die in zich zelfs heeft wat hy kan begeeren,
En ons en al het onſe kan ontbeeren,
Maar tot vermaak en voetſel van den menſch.

Die menſch, die al de ſchepſels, die op aarde,
Noch eer als hy geſchapen zijn geweeſt,
Verr' overtrof, in lichaam ziel en geeſt,
En weynig min als d'Engelen in waarde.

Die menſch, die in zijn groote weelde, God
Vergetend', van den Satan zijne ooren,
Sijn oog en mond liet van het ooft bekooren,
En overtrad het eenigſte gebod.

Die menſch, dien God, ook na die val noch nader
Begerende te trekken na zijn wet,
In Abrams zaad het zegel heeft geſet,
Van 't vaſt verbond geſlooten met den Vader.

In dat verbond en in dat waarde pand,
Dat Abraham gereed ſtond om te ſlachten,
Doe God zich heeft vernoegt met zijn gedachten,
In't voorbeeld van die groote offerhand.

Die offerhand, die 't ſalighmakend leven,
Der zonden val, des ſlangs verplettering,
De doot des doots, en 's Hemels opening,
Aan die 't geloof boetvaardig maakt, zal geven.

Door deze gunſt en wonderlijk beleyd
Hebt gy, gelijk een goedertieren Vader,
O groote God, de menſchen allegader,
Geroepen tot haar eeuw'ge zaligheyd.

Maar hoe zal ik u loven, danken prijzen,
Voor 't onverdient en onverdienbaar goed,
Dat gy my Heer, aan lichaam en gemoed,
Begeert hebt in 't byſonder te bewijſen.

Die eer ik was of ooit te wezen dacht,
Eer mijn gebed u daar toe ken bewegen
My door een onbegrijpelijke zegen
Hebt niet alleen van niet tot iet gebracht:

Maar zoo een leeſt en ſtaltenis gegeven,
Waar in men, Heer, iet van uw wezen leeſt,
Begaaft met zoo een ſtraal van uwen geeſt,
Die ons de weg baant tot het eeuwig leven.

Die my voort hebt uit ſulcke ouders, Heer,
En in dat Land het leven doen beginnen,
Door wie en waar van jongs op mijne zinnen
Gebracht zijn tot de kennis van uw leer.

En niet alleen den ingang van uw Tempel,
Door deze wijs geopent, maar het ſpoor
Des waren deugds getracht te wijzen door
De ſpiegel van een vaderlijk exempel:

Ia Heer, gy hebt my van mijn jonkheit aan,
Smert, ballingſchap, en ſchimpen doen verdragen,
En ſterk gemaakt, om huyden noch de ſlagen
Van 't bars geval geduldig uit te ſtaan.

Op dat ik op een ſonderlinge wijze
Van kinds-been aan geloutert en getucht,
Met meerder vreugd genieten zou de vrucht
De gunſt die gy my namaals woud bewijzen.

En zeker als ik op zal rek'nen, al
De gunſten die ik heb gehad op aarde,
Soo vat ik wel, dat hert noch tong na waarde,
Die nimmermeer verſtaat, of roemen zal.

Gy hebt my zoo een echt-genoot gegeven,
Die ik veel meer als alle ſchatten acht,
Daar toe een huis vol vruchten van haar dracht,
En midd'len om daar eerlijk mee te leven.

Gy hebt my ook gebracht tot ſtaat en eer,
Voor Vorſten en voor Koningen doen ſpreken,
En had het niet geſchort aan mijn gebreken,
Ik was noch die ik was, en mooglijk meer.

Maar 't zware pak van ongerechtigheden
By my en by het gantſche volk begaan,
Die hebben uwen toorn op't Land gelaan,
En uwe roê doen vallen op haar Steeden.

De vyand heeft haar veſten overheert,
Den huisman vee en vruchten afgenomen,
De wateren op zijn gezaay doen ſtroomen,
En huis en ſchuur in aſch en puyn gekeert.

En of dat niet genoeg en waar geleden
Zoo komt de trou- en eer-loos Onderdaan,
Zijn eigen recht en vryigheid verraan,
En ſlaat zijn hand in't bloed der Overheden.

Uit dit geweld, uit dees' ontſtuimigheid,
En uit het ſtaal tot mijn verderf geſlepen,
Hebt gy my Heer als met de hand gegrepen,
En uit de macht van 't woedent graau geleid.

En niet alleen mijn al gedoemde leven,
En 't goet dat my uw gunſt had bygezet,
Maar naam en faam zoo ſchandelijk beſmet,
Door 't oordeel zelfs des Rechters weer gegeven.

Ja goede God, waar ik my wend' of keer,
Ontmoet my uw gena. 't eenvoudig oordeel,
Van 't onvervalſte recht, ſpreekt tot mijn voordeel,
En in het hert der vroomen blijkt mijn eer.

Hoe helder dat de loogen ſchijnt te lichten,
Hoe trotſelijk dat zy voor heene gaat,
De waarheit met haar ongeveinſd gelaat,
Volgt na, treedz' in, en doetze voor haar ſwichten,

De laſter die zich onlangs had verheugt,
Doe zy de trouw had op de nek getreden,
En dacht niet dat die ſchimp aan d'Overheden
Gedaan, 't bewijs zou worden van haar deugd.

O groote God die alles kond verzachten,
En my in mijn uitlandige verdriet,
En door het gunt aan and'ren is geſchied,
Doet zien wat my ſtond in mijn land te wachten.

Wat zal ik doen, wat kan ik denken, Heer,
Dat blijk geeft van mijn waar' erkenteniſſe,
Met wat voor ziel, met wat voor een gewiſſe,
Verkondig ik de glory van uw eer.

Al offerd' ik mijn goed, mijn bloed, mijn leven,
Al branden ik mijn hert op uw altaar,
Wat offerd' ik u als uw eigen waar,
Wat gaf ik als dat gy eerſt hebt gegeven.

Niets isser goeds in alles watter leeft,
Niets deugsaams, als door u, in ons gedachten,
Niets anders is uit d'arme mensch te wachten,
Als dat hy eerst van u ontfangen heeft.

Geef dan mijn God en ik zal weder geven,
Geef maar een straal van uwen geest, en 'k zal
U eeren, loven, danken, dienen al
De dagen van mijn onverdiende leven.

PIETER DE GROOT.

GRAF-SCHRIFT

Op den E. Ed: Heer

JACOB DE WIT.

Oud Borgermeester en Raad der Stad Dordrecht.
Overleden den 11. January. 1674.

Nu sluit de sark het oog en 't roer van Staat,
By duisenden tot in sijn doot gehaat,
Oprecht, en trouw zoo was zijn hert van binnen,
Geacht, geëert by die de Vrijheid minnen,
En wederom gelastert en gesmaad,
Van die uit haat de goude Vrijheid haat:
Die zoo veel leets gezien heeft en gedragen,
Sijn bloed geschopt, gemartelt en verslagen;
Dien grooten man en toevlucht van 't gemeen,
Werd nu gedekt van dese kleyne steen.

Aenſpraeck van de Stadt Dordrecht,

Op het heerlik Exploict van den Heer

CORNELIS DE WITT,

Uytgevoert op de Riviere de Theems en Rochester, ten tijde als ſijn Ed. Collonel en regeerend Borgemeeſter was.

Anagramma.

CORNELIUS DE WIT.
DIT IS UWE CORNEL.

HEeft oyt een Stadts, CORNEL voor Borgers konnen ſtrijden;
Heeft oyt een Borger-Heer voor Borgers willen lijden
Het jock van Zee, van Lucht, van Aerde en van Vlam,
Soo was het deſen Helt, die uyt uw boeſem quam;
Die, op ſijn oudt Romeyns, in ſware bange tijden,
Dorſt, met een drijvend paert, ſijn vyant tegen rijden,
Tot midden op de Theems, daer hy den Zetel plant,
Ter eeren van uw Stadt, ter eeren van uw Landt:
Die, door ſijn groot beleyt, heel Chattam dede beven,
En op het Fort Charneſs der Staten vlagh deed ſtreven,
Deed nemen ſchip op ſchip, en ſteken in den brandt,
Ja dwingen tot de Vree het wrevligh Engelandt.
Wat loon ſal ſulcken Heer, voor ſulcke daden krijgen?
Voor my 'k en vat 'et niet; en daerom ſal ik ſwijgen:
Want daer 's geen loon genoegh voor ſo een waerdig Man,
Die meerder heeft verdient, als men beloonen kan.

W. DE BEVEREN.

Aen

Aen d'Ed. Heer

CORNELIS DE WITT.

Ruwaert en Opper-Dijkgraaf van den Lande van Putten, Bailliu en Dijkgraaf van de Beijerlanden, Besorger des Hoogen-Schools tot Leyden, regeerende Borgermeester der Stadt Dordrecht.

Doorluchte Burger-Heer van Hollands eerste Stad,
Getrouwe Raads-man, in 's Lands ramp en ongelukken,
Wanneer de Munster-Paap het in den gront wou drukken;
Manhafte Krygs-Helt, die het sweert hebt aangevat

Om Karel in sijn Rijk en Havens te bespringen,
En, met 's Lands Admiraels, door dapperheyt, en brand
Van Fort en Schepen, in sijn eygen oog, en Land,
Dat Chattam tuygen kan, tot vaste Vreê te dwingen;

Weest welkom, en betreed weer met gesonde voet,
En Edelmoedigheyt, vol vlijt, ons Raadhuys trappen;
In naa-gevolg van u Heer Vaders voor'ge stappen,
Die voor Staats welvaart stond met onverschrokken moed:

Geen leet nog ongeval kom oyt u Stam ontmoeten;
Den Hemel spaar u lang ten besten van den Staat,
En gun dien't hoog-geluk van u Heer Broeders raad,
En trap de bitt're nijd fier onder uwe voeten;

Soo sien wy Nederland kloekmoedig onderschraagd,
Den Leeuw van nieuws gesterkt met kragt van seven pijlen;
Een Staat ploft selden neer, die steunt op sulke stijlen,
Schoon dat geweld en spijt gedurig haar belaagd.

I. R.

Dordrechts Roem,

Over

De HEEREN DE WIT, &c.

DorDreChts RVart benaVt LonDons rIVIer.

MYn kinders queeck ick op tot Vaders van den Staet;
In wapen-handel geen mijn borgers boven gaet;
Noyt onderbracht hiel ick den roem van Batavier,
In noot, te landt, ter zee ick mijnen RUART ſtier;
Des Vaderlants behouw is mijn *oprechte* WIT,
Met deez' in Staet en Raedt met recht ick d'eerſte ſit.

Op d' Afbeelding van den Eed. Heer

JOAN DE WITT.

DUs leeft de ſchrandre WIT, de mondt der vrye Staaten;
Dien hofleeuw, die de hoedt van 't Landt voor ramp behoedt.
Een wakker Raadtsman in het ſchildt der onderzaaten.
Zyn oordeel, ryk van roem, ontwykt geen heldenmoet.
Zoo blyft men op het landt en doet de zeepeſt zwichten.
Wie dat door raadt verwint verdient een heerlyk lof.
De goutzucht heeft hem noit deurſchooten met haar ſchichten.
Men maak de WIT vry zwart, hy volgt de laſt van 't hof.
Zyn Staatplicht wort vergeefs van 't woeſte graau beſprongen.
Een ongekreukt gemoedt ontziet geen laſtertongen.

JAN VOS.

ZEE-TOCHT

van den Eed, Heer

JOAN DE WIT.

TOen d'overwijze WIT, de mondt en arm der Staaten,
(Afgrijſſelijk gehaat van die de Vryheidt haaten,
Maar heiliglijk bemint van die de Vryheidt mint)
Zich op de zee bevondt, daar hy het hoogbewint
Van 't waterleger hadt, verblijde 't recht der ſteeden:
Want al wat Cicero en Brutus ſaamen deeden
Weet hy alleen te doen tot ſteun van lant en ſtadt.
De Roomſche Reedenaar, veel meer dan goudt geſchat,
Heeft niet dan met zijn tong voor 't Kapitool geſtreeden:
Maar d'onvermoeide WIT, niet min in ſchranderheeden,
Strijdt met zijn tong in 't Hof, en met zijn arm op zee:
Hy voert in d'eene handt, om vryheidt en om vreê,
Het Wetboek van de Staat, in d'andre handt den deege
Van d'algemeene Leeuw: want hy heeft, om de zeege,
De Staatcytabbert, die uit ſcherp vernuft ontſtaat,
En 't harnas van de Krijg, als Raadtsheer en Soldaat,
Gelijk om 't lijf gegordt, daar anderen voor beeven.
Zoo ſtrekt dien Herkules, die na zijn doodt zal leeven,
D'Atlaſſen van het Hof, vermoeit door laſt en zorg,
Een onverwrikbre zuil, een ſtarke legerborg,
En ſtrijdtbaar zeekaſteel, voor woeſt geweldt en laagen.
De laſt van 't Landt is beſt door raadt en moedt te ſchraagen.
Waar dubble krachten zijn behoudt de Staat haar ſtant.
Terwijl DE WIT de Zee deurploegd' naar Karels ſtrant,
Verſcheen de Vryheidt, door zijn hulp in top gereezen,
In 't midden van 't geſtarnt: maar vol van hoop en vreezen.

Nu wenſtze hem in't Hof, dan weeder op de vloedt.
Ten leſten riepz' hem toe met een onſtelt gemoedt:
Waar heen *de* WIT? waar heen? vreeſt gy geen zeetirannen?
't Moordtdaadig oorelog verſchoont geen fiere mannen.
De Doodt is moedig alsz' een loflijk man verwint.
Wat zit'er in uw hart dat gy 't gevaar bemint?
Wie dienſt door raad zal doen moet zich voor ramp behoeden.
Gy zijt hier om te raân; maar niet om meê te woeden.
Wel raaden vecht niet min dan eedle dapperheên.
O ſteunſtijl van het Hof! o borſtweer van 't gemeen!
Gy waagt de Vrye Staat zoo gy uw lijf gaat waagen.
Een dubbel ongeval is voor geen Staat te draagen.
Het Landt verloor te veel verloor 't haar oorlogsvloot;
Maar 't zou niet min, ik zweer't, verliezen door uw doodt:
Want gy weet Vlooten door uw wijze raadt te bouwen.
Hier ſweegze! want haar tong wiert van de ſmart gehouwen.
Nu ſprak de wakkre WIT, en boog eerbiedelijk:
O Vryheit! ſchuw voor dwang, o oudtſt van 't aardſche rijk!
Ik vrees noch dondrent ſchut noch 't woeden van de branders.
O paarel aan de kroon der Staatſche Nederlanders!
Ik quam niet voor my zelf, maar voor 't gemeen in 't licht.
Wie't algemeen bezorgt betoont niet meer dan plicht.
De Vryheidt koſt ons bloedt, ellenden en gevaaren.
Door winnen krijgt men roem: maar welſtant door bewaaren.
Ik kom hier om de Staat in alles dienſt te doen.
Wie 't Landt wil dienen moet wijs raaden en fel woên.
Natuur heeft yder menſch vernuft en kracht gegeven:
Wie deeze ſchatten niet voor 't Vaaderlandt en 't leeven,
In tijt van noodt, gebruikt betoont zich leevent doodt.
Mijn order wil dat ik zal blijven in de Vloot.
Een die geen order volgt behoort men ſtreng te ſtraffen.
Wy moeten naar de Teems eer dat de Nijdt komt blaffen;

En ſterf ik door 't geſchut van eenig dapper man,
Dan zal ik, dit ſtaat vaſt, de bitſe galmondt van
De Laſter, die ſtaâg brult, met eigen bloedt toeſtoppen:
Want dat verwoedt gedrocht, met meer dan duizent koppen,
Wort beſt met Raadtsheers bloedt, gelijk gy weet, gepeit:
Nu haakt haar holle balg, o wreede gulzigheidt!
Op nieuw naar 't bloet van die de zy der Vryheidt kiezen.
Ik zal, tot heil van 't Landt, al zou ik 't hooft verliezen,
Gelijk uw Cicero, volharden in mijn plicht.
Hy wou meer ſpreeken; maar het ancker wierdt gelicht,
En 't ſchip begaf ſich naar de ſteile Britſche ſtranden.
De krijgsmoedt deed ſijn hart op 't koude water branden.
Hy zocht de vreed'-olijf door oorlogs lauwerblaân.
Nu worden hy, o ramp! door een verwoed' Orkaan,
Van 't ſwallepende nat, afgrijſelijk beſtreeden.
Geen Zanggodin heeft macht, hoe ſtark van wijſe reeden,
Om my te leeren hoe ik 't onweer zingen zal:
Want al de golleven van 't zoute waterdal,
Zantplaten, neevelen, ſtormwinden, dwarrelvlaagen,
Slagregens, blixemen, weerlichten, donderſlaagen,
En al wat gruwſaam is vertoonde ſich by een:
Het Zuide, Noorde, Ooſt, en Weſte, dat veur heen
Elkander vyantlijk, op 't vinnigſt, aan quam rannen,
Was nu, tot ſchrik van hem gewapent, ſaam geſpannen,
Om ſtarke vyanden te zijn van onze Vloot.
Terwijl DE WIT op zee moeſt worſtlen met de doodt,
Ontmoeten hem van veer de fell' ontſteeke Britte':
Dit ſcherpte ſijn vernuft en brocht het hart vol hitte:
Hy greep het ſwaardt, om wijs en moedig weer te biên:
Maar Stuarts Zeevoogt week om 't krijgsgevaar t'ontvliên.
Nu quam het Hooghgezag der Vrygevochte Landen:
Haar boeſem pronkte met haar ſchiltleeuw ſcherp van tanden,

En klaauwen krom van punt: ſy hadt in haare handt
De ſeve pijlen, die van d'Eendracht met een bandt
Aan een gebonden zijn; en 't hooft droeg lauwerblaadren:
O WIT! mijn Raadt en Heldt, ſprak ſy hem aan in't naadren,
Gy toont uw raadt en kracht in oorlog en in vreê:
Maar gy blijft hier te lang, in't ſpijt van 't weer, op zee,
De woeſte Winter wil geen Vloot op 't water lijden.
Wie dat by ontijdt vaart heeft met het weer te ſtrijden.
Gy hebt uw plicht voldaan in raadt en moedigheên;
De hemel heeft de Brit voor u met vuur beſtreên:
Want Londen is door haar in gloeient puin begraven.
Windt all' uw ankers op, en zeil naar onze haven
Hier ſweeg ſy, en men wendt de Vloot naar 't noorderſpoor.
Zoo quam DE WIT in't Hof, daar hy de Staten voor
Zijn Meeſters groeten en ſijn laſt heeft opgedragen.
Zoo lang als Romen haar Krijgshelden heeft ontſlagen
Van hun geleende macht, behiel 't haar vryigheidt:
Maar toen haar Raadt dit recht van Cezar wierdt ontzeidt,
Verviel 't in ſlaverny. dit leert elk wacker wezen.
Wie wacker zorgen wil heeft voor geen ramp te vreezen.
Zoo moet men eeuwig zijn in't Staatſche Nederlandt.
Wie voor ſijn burgers zorgt behoudt een vrye ſtant.

JAN VOS.

TER

TER BRUILOFTE
van den E. Heere
JOAN DE WITT,
en de Ed. Joffer
WENDELA BICKERS.

IN 't Haagſche boſch verſchijnt de Vryheit van het Landt,
Die fiere en eedle Maaght. ſy voert in d'eene handt
De goude ſpeer, den hoedt om hoogh op 't ſpits geſteken,
Der ſteden hooftcieraat, dat triomfeerend teecken,
En d'andre hant regeert den toom en 't montgebit
Van haren wackren Leeuw, waar op die brave zit.
Aldus bejegent ſy de Moeder van het minnen,
Die ſpreekt haer aen van zelf: O Maeght, wat voert uw zinnen
In 't bladelooze woudt, daer mirt noch eicke bloeit,
Mijn bloem, in haren bol gedoken, blooſt noch gloeit.
De Winter ſchent het al. de Vorſt der Noortſche buien
Is vyant van de groente en levendige kruien,
Begraaft al 't veltcieraet in hagel, ys en ſneeuw,
En luſt het u een lucht te ſcheppen met den Leeuw?
De Maeght begroetſe heuſch, en antwoort op dit vragen:
Godin der werelt, laet mijn tocht u niet mishagen;
Ick zocht en vinde u hier ter goeder tyt en uur,
O levenweckerin en voeſter van natuur,
By wie de werelt leeft, en al wat ſchijnt verloren
Zich kleet in verſche verwe, en opſtaet, als herboren,
Zoo ras de lentetyt uw vier en prickels voelt,
Waer op gedierte en vee en voglezang krioelt,
De leeurik uit den dauw, in vrolycke landouwen,
Met zang ten hemel vaert, om 't nieuwe licht t'aenſchouwen,
Te groeten met den dag, daer 't gras, dus lang verwelckt,
Vaſt aengroeit, dat het piept, en 't lantvolck koeien melckt:
O Moeder van de min, begunſtigh myne beden.
De welvaert van myn' Staet beſtaet alleen in ſteden
En maght van menſchen niet, maar oock in eerlyck bloet,
Ter heerſchappy geteelt, gequeeckt, en aengevoedt,

's Lants adeldom bestaet alleen in schilt noch wapen,
Maer oock in't vroom gemoedt, ten dienst des volks geschapen;
En hierom heeft het lot DE WITT, myn trouwen helt,
Op Katoos ouden stoel, aen 't roer des lants gestelt,
En juist ter goeder tyt; toen d'eilanden der Heeren,
Die al den Oceaen en weerelden regeeren,
Geraeckten hantgemeen, en klampten boort aen boort,
Van hier tot Indus kust, en purperden met moort
De velden van Neptuin, die, op den helschen donder
En blixem der kortouw, met al zyn heir, van onder,
Den zeestorm roocken zagh, en branden, root van gloet,
Het vreeslyck kraaken hoorde, en 't scheuren van den vloet,
Het bersten van 't metael, 't geknars 't geschrey der mannen,
Als of de vreede was ter weerelt uitgebannen,
De grendel van de hel gesprongen uit zyn slot,
Al 't naere spoock ontboeit, de vyanden van Godt
En 't menschelyck geslacht. In 't midden van die baeren,
Dien zeebrant, stont DE WITT, in 't opgaen van zyn jaeren,
Gelyck een rots, aen 't roer van mynen vryen Staet,
Bekoort door niemants gunst, verschrickt voor niemants haet.
Hy stack, door zyn beleit, de zwaerden in de scheede;
En holp de zee en 't lant aen dien gewenschten vrede,
Waer by de burgery van weêrzy zit ontlast,
De hulck den acker ploegt, daer gout en zilver wast,
D'eilanden onderling elck andren heusch bejegenen,
En minzaem, als voorheen, met eere en liefde zegenen.
Wat waer't een jammer dat dees Staettelgh, zonder vrouw,
En afkomst, afgeslaeft, in 't endt verdorren zou!
Het is uw eigen ampt myne uitgeleze stammen
En huizen onder een, door kracht van minnevlammen,
Te smilten, en de deught te queecken in haar kroost.
's Landts arbeit eischt een stut, en minnelycken troost.
Wanneer myn wachter zit beschanst in zyn papieren,
Of worstelt in den Raat, en nacht en dagh van stieren
Vermoeit wort, kan een vrouw door vriendelyck onthael
Verquicken 's mans gemoedt, men ziet hoe steen en stael
En diamanten zelfs, door een geduurigh wryten

Verliezen en vergaen; en zou de borst niet slyten
Van dezen Herkules, die voor den vrydom waeckt?
Ghy, die met uwe torts en minnevieren blaeckt
De kilste harten, die noit gloet van minne voelden,
Of voelende, terstont door bezigheit verkoelden,
Tre toe, ontvonck DE WITT, en WENDELE, zyn ga,
Met uwe zuivre vlamme, op dat haer ongena
Verzachte, en zy dien Helt, haer trouwe toebeschoren,
Omhelze en wellekome. Ick zie den Helt herbooren,
En al het vrye Landt in deze twee vereent.
Zoo ga de bruiloft in, op 't juichen der gemeent'.
Zy zal hem afgeslaeft des middernachts verpoozen,
Daer ghy de ledekant bestroit met geur van roozen,
Die op haer kaecken reede ontluicken van de schaemt,
En 't schaemroot, eene verf die sulck een Bruidt betaemt.
Ick zie twee hooftsteên reeds in deze beide paeren,
De Merwe en Aemstelstroom, gelyck in echt, vergaeren,
Den Haegh en Amsterdam elkandre wel verstaen,
Zoo wyt als Bickers vlagh den grooten Oceaen
Beschaduwde, en doorsnee met ryck gelade schepen,
Die 's weerelts gouden oegst in Hollants boezem slepen.
Ick hoor den ouden Graef, in top van Amsterdam,
Uit eene heldre wolck, met blyschap zynen stam
Begroeten in dees twee, die wy met wenschen paerden,
En vruchten gunden, die naer bey de Grootvaêrs aerden.
Behaeght u dit, voltreck myn be, tot Hollants heil,
Zoo vierigh dat geen twist hun minne scheide en deil'.
De moeder van de min bestemde deze bede.
De Leeuw des lants, ontvonckt van minne, scheen dit mede
Te stemmen. Venus zagh het vier in zijn gezicht,
Dat eerst te branden scheen van grimmigheit, gezwicht,
Als of hy om DE WITT de Joffer scheen te vryen.
De heemel zeegne hen en 't lant met gulde tyen.

J. V. VONDEL.

Aan de Lezer.

Leert, LEZER, wie gy ook meugt zijn,
De Deugt, terwijlze leeft, waardeeren:
De Heeren WITTEN, buyten pijn,
Nae 't ijs'lik lijden te vereeren.
En gy die haar zo wreedt misdeed,
Ten ſchande en ſmet van uw geweten,
Verwekt uw ziel tot innig leed.
Door boete wert de daad vergeten.
Indien die wakk're Zielen zelf,
Daar ſy in't ſtof der aarde ſlapen,
Uyt 't eerelijcke graf-gewelf,
Haar wonden deden voor u gapen;
Wat zoud gy anders als die moort,
En in die moort u zelfs verachten,
En wenſchen dat gy waart verſmoort,
Om nu geen ſtraf van Godt te wachten.
Wie dan de helde-naam van Heer de WIT hoort noemen,
Vergeete niet de naam van heldt de WIT te roemen.

UIT.

93-B13793

LE MAÎTRE AUX ANCRES CROISÉES.

3 Le massacre des frères Corneille et Jean de Witt, par le peuple de La Haye, le 20 Août 1672, in-fol.-obl. Extrêmement-rare. Magnifique épreuve: *Coll. H. Weber.*

Nota. Deux autres épreuves de cette pièce rarissime, que nous avons rencontré pendant quarante ans dans les ventes de Hollande, étaient très-mauvaises. L'épreuve de notre vente est de toute beauté.

Lisa & Leonard Baskin.

